

DECIZIA nr.725
din 13 decembrie 2023

**referitoare la obiecția de neconstituționalitate a Legii privind modificarea și completarea Legii nr.73/1993 pentru înființarea, organizarea și funcționarea Consiliului Legislativ, în ansamblul său, precum și a dispozițiilor art.I pct.1 [cu referire la art.2 alin.(1) lit.e)], art.I pct.6 [cu referire la art.13 alin.(1)], art.I pct.11 [cu referire la art.18¹-18⁴], art.I pct.16 [cu referire la art.23 alin.(3)], art.I pct.18 [cu referire la art.25] și art.I pct.19 [cu referire la art.27 alin.(3)]
din aceasta**

Publicată în Monitorul Oficial nr.1157 din 20.12.2023

Marian Enache	- președinte
Mihaela Ciochină	- judecător
Cristian Deliorga	- judecător
Dimitrie-Bogdan Licu	- judecător
Laura-Iuliana Scânteii	- judecător
Gheorghe Stan	- judecător
Livia Doina Stanciu	- judecător
Elena-Simina Tănăsescu	- judecător
Varga Attila	- judecător
Ioana Marilena Chiorean	- magistrat-asistent

1. Pe rol se află soluținarea obiecției de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii privind modificarea și completarea Legii nr.73/1993 pentru înființarea, organizarea și funcționarea Consiliului Legislativ, obiecție formulată de Președintele României.

2. Obiecția de neconstituționalitate a fost înregistrată la Curtea Constituțională cu nr.8821 din 28 noiembrie 2023 și constituie obiectul Dosarului nr.3286A/2023.

3. **În motivarea obiecției de neconstituționalitate**, Președintele României susține că legea criticată, prin procedura de adoptare și prin conținutul său normativ, contravine dispozițiilor art.1 alin.(5), art.61 alin.(2) din Constituție, cu referire la art.75 alin.(1) și (3)-(5), prin raportare la art.73 alin.(3) lit.j), art.79, precum și dispozițiilor art.137 alin.(1) din Constituție, pentru motivele expuse în cele ce urmează.

4. Referitor la motivele de neconstituționalitate extrinsecă, se arată că legea supusă controlului de constituționalitate cuprinde atât dispoziții care vizează organizarea și funcționarea Consiliului Legislativ, cât și dispoziții care vizează statutul personalului acestei instituții, inclusiv funcționari publici, aspect ce atrage incidența prevederilor constituționale ale art.79 alin.(2) referitoare la înființarea, organizarea și funcționarea Consiliului Legislativ și a celor ale art.73 alin.(3) lit.j) referitoare la încadrarea reglementării statutului funcționarilor publici în domeniile stabilite de legiuitorul constituant ca aparținând legii organice. Calificarea inițială a legii ce urmează să fie adoptată ca lege organică sau ordinară are influență asupra procesului legislativ, determinând parcursul proiectului de lege sau al propunerii legislative (Decizia nr.89 din 28 februarie 2017, Decizia nr.537 din 18 iulie 2018, paragraful 45, Decizia nr.772 din 22 octombrie 2020, paragraful 55). De asemenea, în funcție de materia reglementată, în aplicarea principiului bicameralismului funcțional, competența Camerelor este diferită, potrivit regulilor stabilite de art.75 alin.(1) din Constituție.

5. Astfel, în cazul prevederilor care vizează organizarea și funcționarea Consiliului Legislativ, autoritate constituțională prevăzută de art.79 din Legea fundamentală, Camera Deputaților este primă Cameră sesizată, Senatul fiind Cameră decizională, în conformitate cu dispozițiile art.75 alin.(1) teza întâi din Constituție. Pe de altă parte, în cazul reglementărilor referitoare la statutul funcționarilor publici, în conformitate cu dispozițiile art.73 alin.(3) lit.j) din Constituție, Senatul este primă Cameră sesizată, Camera Deputaților fiind Cameră decizională, potrivit regulii stabilite de art.75 alin.(1) teza finală din Constituție. Potrivit reglementărilor legii criticate, dispozițiile art.I pct.2-9 se referă la organizarea și funcționarea Consiliului Legislativ, în timp ce dispozițiile art.I pct.10-17 privesc condițiile de numire, regimul incompatibilităților, regimul răspunderii disciplinare, iar dispozițiile art.I pct.18, stabilind aplicarea în mod corespunzător a normelor din Legea nr.7/2006 privind statutul funcționarului public parlamentar, privesc

statutul personalului din cadrul Consiliului Legislativ, inclusiv al funcționarilor publici care își desfășoară activitatea în cadrul acestei autorități constituționale.

6. În cazul unor legi complexe, care cuprind reglementări ce impun o ordine diferită de sesizare a Camerelor, în jurisprudența sa recentă, Curtea Constituțională a reținut că în virtutea autonomiei regulamentare de care se bucură, Parlamentul poate stabili, în atari condiții, ordinea de sesizare a Camerelor, cu condiția ulterioară ca în cazul în care Camera decizională astfel stabilită aduce modificări materiei care intră în sfera de competență decizională a primei Camere, atunci va avea obligația reînțoarcerii legii numai pentru prevederea respectivă către prima Cameră, care va decide definitiv în procedură de urgență (Decizia nr.467 din 2 august 2023, paragraful 94). Art.75 din Constituție reglementează principiul bicameralismului funcțional, introdus prin revizuirea Constituției din anul 2003. Astfel, normele de la art.75 stabilesc competențe de legiferare pentru cele două Camere, fiecare având calitatea de Cameră de reflecție sau de Cameră decizională, în funcție de domeniul de reglementare. Așa cum a reținut Curtea Constituțională în jurisprudența sa, întrucât criteriile de partajare a competențelor celor două Camere, precum și modalitatea de soluționare a unor eventuale conflicte de competențe sunt expres prevăzute în Legea fundamentală, fiecare Cameră a Parlamentului este obligată să aplice întocmai dispozițiile art.75 din Constituție (Decizia nr.747 din 4 noiembrie 2015, paragraful 33).

7. În cazul de față, propunerea legislativă a fost înregistrată la Camera Deputaților, fiind prezentată în Biroul Permanent al Camerei Deputaților în data de 8 februarie 2023 și înregistrată cu numărul PL-x nr.36/2023. Ulterior transmiterii pentru obținerea avizelor cerute de lege și solicitării fișei financiare de la Guvern, Consiliul Legislativ a transmis în data de 14 februarie 2023, avizul cu privire la propunerea legislativă, iar în data de 20 februarie 2023 a fost primit și avizul Consiliului Economic și Social. În avizul nr.2/1446 din 14 februarie 2023 transmis de Consiliul Legislativ se arată la pct.2 că sunt incidente atât prevederile art.79 alin.(2), cât și cele ale art.73 alin.(3) lit.j) din Constituție și se precizează că „în aplicarea prevederilor art.75 alin.(1) din Legea fundamentală, prima Cameră sesizată este Camera Deputaților pentru dispozițiile circumscrise domeniului prevăzut la art.79 alin.(2) și Senatul pentru dispozițiile circumscrise domeniului prevăzut la art.73 alin.(3) lit.j) din Legea fundamentală”. În continuare, în aviz se menționează că „devin incidente prevederile art.75 alin.(4) și (5) din Legea fundamentală, referitoare la întoarcerea legii.”

8. În urma avizării și primirii raportului favorabil de la comisia de fond, Comisia juridică, de disciplină și imunități, propunerea legislativă a fost înscrisă pe ordinea de zi a Camerei Deputaților și a fost supusă votului final al plenului acesteia în data 12 aprilie 2023, rezultatul votului fiind de 120 de voturi pentru, 69 de voturi contra și 62 de abțineri din cei 251 de deputați prezenți, nefiind întrunită majoritatea necesară adoptării unei legi organice, respectiv minimum 166 de voturi pentru din numărul total al celor 330 de deputați. Potrivit stenogramei ședinței din data de 12 aprilie 2023 a plenului Camerei Deputaților, „Cu 120 de voturi pentru, 69 contra și 62 de abțineri, propunerea legislativă nu a întrunit numărul necesar de voturi. Se va întoarce la comisii.”, iar potrivit mențiunii din fișa legii, votul final de adoptare a fost realizat fără „majoritate calificată a unei legi organice”, propunerea legislativă fiind transmisă Senatului în data de 12 aprilie 2023.

9. Potrivit fișei legii de la Senat, propunerea legislativă a fost transmisă de către Camera Deputaților, în adresa din data de 12 aprilie 2023 menționându-se expres că propunerea legislativă a fost supusă votului potrivit art.76 alin.(1) din Constituție și nu a întrunit numărul necesar de voturi pentru a fi adoptată. Propunerea legislativă a fost înregistrată la Senat în data de 13 aprilie 2023 cu numărul B235, iar în data de 18 aprilie 2023 cu numărul L208, în fișa legii fiind menționat că „Senatul este Cameră decizională”. În data de 6 noiembrie 2023, după primirea avizelor de la comisiile avizatoare și a raportului de la comisia de fond, propunerea legislativă a fost înscrisă pe ordinea de zi a Senatului și a fost adoptată cu 83 de voturi pentru, 24 împotriva și 0 abțineri, fiind întrunită majoritatea necesară adoptării unei legi organice, de cel puțin jumătate plus unu din numărul total de 136 de senatori.

10. Se arată că, potrivit art.133 alin.(2) din Regulamentul Camerei Deputaților, „*Legile organice și hotărârile privind Regulamentul Camerei Deputaților se adoptă cu votul majorității deputaților*”, iar potrivit art.136 din același regulament, „*Proiectele de legi și propunerile legislative respinse de Camera Deputaților în calitate de Cameră decizională nu pot fi readuse în discuția acesteia în cursul aceleiași sesiuni, cu excepția cazurilor prevăzute la art.104.*” Art.137 din același regulament prevede următoarele: „(1) *Proiectele de legi și propunerile legislative adoptate sau respinse de Camera Deputaților ca primă Cameră sesizată se semnează de președintele acesteia.* (2) *Proiectele de legi și propunerile legislative adoptate sau respinse de Camera Deputaților ca primă Cameră sesizată se înaintează Senatului, în calitate de Cameră decizională, cu menționarea prevederilor care țin de competența decizională a Camerei Deputaților, dacă este cazul. Guvernul va fi înștiințat despre aceasta*”. Potrivit art.75 alin.(4) din Constituție,

În ceea ce privește naveta parlamentară, „În cazul în care prima Cameră sesizată adoptă o prevedere care, potrivit alineatului (1), intră în competența sa decizională, prevederea este definitiv adoptată dacă și cea de-a doua Cameră este de acord. În caz contrar, numai pentru prevederea respectivă, legea se întoarce la prima Cameră sesizată, care va decide definitiv în procedură de urgență”, iar potrivit alin.(5) al aceluiași articol, „Dispozițiile alineatului (4) referitoare la întoarcerea legii se aplică în mod corespunzător și în cazul în care Camera decizională adoptă o prevedere pentru care competența decizională aparține primei Camere”.

11. Cu privire la procedura adoptării legii supuse controlului de constituționalitate, se remarcă faptul că prima Cameră sesizată, Camera Deputaților, nu a considerat legea respinsă și nu a făcut această mențiune expresă a soluției primei Camere sesizate, ci doar a specificat că propunerea legislativă nu a întrunit numărul necesar de voturi, nefiind întrunită majoritatea necesară adoptării unei legi organice. Ulterior, a trimis legea Senatului, care a adoptat-o în calitate de Cameră decizională cu majoritate absolută, Senatul fiind Cameră decizională în privința acelor dispoziții ale legii referitoare la organizarea și funcționarea Consiliului Legislativ (art.I pct.2-9 din legea criticată). Cu toate acestea, în privința dispozițiilor referitoare la statutul personalului Consiliului Legislativ (art.I pct.10-18 din legea criticată), pentru care Camera Deputaților era Cameră decizională, legea nu a mai fost trimisă Camerei Deputaților pentru ca aceasta să se pronunțe asupra lor, contrar dispozițiilor de competență a Camerelor Parlamentului în materie de legiferare stabilite la art.75 alin.(5) din Constituție. În privința prevederilor referitoare la statutul personalului Consiliului Legislativ (art.I pct.10-18 din legea criticată), Camera Deputaților a avut ocazia de a se pronunța asupra soluției legislative ca primă Cameră sesizată, soluție care intra însă în competența sa decizională. Dacă ar fi adoptat legea, prevederea respectivă era definitiv adoptată dacă și Senatul era de acord. Însă Camera Deputaților nu a adoptat legea, astfel încât, în condițiile adoptării acesteia doar de către Senat, ea trebuia întoarsă Camerei Deputaților, pentru ca aceasta să decidă definitiv.

12. În plus, la Senat au fost introduse și alte dispoziții ce intrau tot în competența decizională a Camerei Deputaților, respectiv cele prevăzute la art.I pct.11 din legea criticată, cu referire la art.18³ alin.(1) și (5) din Legea nr.73/1993 nou-introduse. Și cu privire la acestea era necesar să decidă definitiv Camera Deputaților. Or, neprocedându-se în acest fel, Senatul s-a erijat în Cameră decizională, cu nesocotirea competenței celeilalte Camere, încălcând prevederile art.75 alin.(1) și (5) coroborate cu cele ale art.73 alin.(3) din Constituție, similar celor reținute de Curtea Constituțională în Decizia nr.747 din 4 noiembrie 2015, paragraful 32.

13. Într-o atare situație, adoptarea prevederilor referitoare la statutul personalului Consiliului Legislativ, pentru care se aplică în mod corespunzător dispozițiile Legii nr.7/2006 privind statutul funcționarului public parlamentar, un statut special al unei categorii de funcționari publici, prevederi ce includ regimul incompatibilităților, condițiile de vechime, aspecte care vizează nașterea, modificarea sau stingerea raportului de serviciu, drepturile și obligațiile aplicabile din Legea nr.7/2006, este rezultatul adoptării acestora într-o singură Cameră, fiind încălcat principiul bicameralismului prevăzut de art.61 alin.(2) din Constituție, cu referire la art.75 alin.(1), (3), (4) și (5) care configurează bicameralismul funcțional.

14. Referitor la motivele de neconstituționalitate intrinsecă, se susține că dispozițiile art.I pct.1 [cu referire la art.2 alin.(1) lit.e)], art.I pct.6 [cu referire la art.13 alin.(1)], art.I pct.11 [cu referire la art.18¹⁻¹⁸], art.I pct.16 [cu referire la art.23 alin.(3)], art.I pct.18 [cu referire la art.25] contravin prevederilor art.1 alin.(5) și ale art.79 din Constituție, iar dispozițiile art.I pct.19 [cu referire la art.27 alin.(3)] din legea criticată contravin prevederilor art.1 alin.(5) și ale art.137 alin.(1) din Constituție.

15. Astfel, prin art.I pct.1 din legea criticată, dispozițiile art.2 alin.(1) lit.e), i) și j) din Legea nr.73/1993 se abrogă. Potrivit art.2 alin.(1) lit.e) din Legea nr.73/1993, „Consiliul Legislativ are următoarele atribuții: [...] e) examinează conformitatea legislației cu prevederile și principiile Constituției și sesizează birourile permanente ale Camerelor Parlamentului și, după caz, Guvernul asupra cazurilor de neconstituționalitate constatate; prezintă, în cel mult 12 luni de la înființare, propuneri pentru punerea de acord a legislației anterioare Constituției cu prevederile și principiile acesteia;”. Potrivit expunerii de motive a legii criticate, „norma prevăzută la lit.e) trebuie eliminată întrucât a reprezentat o dispoziție tranzitorie, în aplicarea art.154 alin.(2) din Constituție, dar care a ieșit din vigoare la 12 luni de la înființarea Consiliului Legislativ. Pe de altă parte, această atribuție, așa numita asanare legislativă, nu se mai justifică în condițiile în care Consiliul Legislativ analizează conformitatea cu legislația în vigoare și cu prevederile Constituției a proiectelor de acte normative, așadar chiar înainte ca aceste dispoziții să intre în fondul activ al legislației, prin intermediul activităților de avizare legislativă, respectiv de elaborare a studiilor pentru sistematizarea, unificarea și coordonarea legislației”. Dacă teza a doua a art.2 lit.e) a reprezentat o normă tranzitorie,

conform celor menționate în expunerea de motive, prima teză a atribuției prevăzute la lit.e) a art.2 din Legea nr.73/1993 reprezintă o atribuție distinctă a Consiliului Legislativ, diferită de atribuțiile referitoare la asanarea legislației, adică de sistematizare și unificare a acesteia. Examinarea conformității legislației cu prevederile și principiile Constituției și sesizarea birourilor permanente ale Camerelor Parlamentului și, după caz, a Guvernului asupra cazurilor de neconstituționalitate constatate reprezintă o garanție juridică a supremației Constituției, principiu prevăzut de art.1 alin.(5) din Legea fundamentală, o garanție generală referitoare la controlul general al aplicării Constituției, la nivelul întregului sistem normativ. Potrivit acestei garanții, întreaga activitate statală este determinată și organizată de Constituție, motiv pentru care toate autoritățile statale trebuie să își desfășoare activitatea în conformitate cu Legea fundamentală și în limitele stabilite prin aceasta. O astfel de atribuție a Consiliului Legislativ, autoritate constituțională și organ consultativ al Parlamentului, cu rol de avizare a proiectelor de acte normative în vederea sistematizării, unificării și coordonării întregii legislații, reprezintă o parte din sistemul complex și eficient de control al aplicării Constituției, organizat chiar de Legea fundamentală. De altfel, această atribuție se reflectă și în organigrama Consiliului Legislativ, care cuprinde, în cadrul Secției de drept public, Sectorul de legislație privind autoritățile publice și de analiză constituțională. Eliminarea acestei atribuții echivalează, de fapt, cu eliminarea unei garanții a supremației Constituției, fiind contrară dispozițiilor constituționale ale art.1 alin.(5) și ale art.79. Mai mult, o astfel de intervenție și eliminare a acestei atribuții a Consiliului Legislativ conduce și la imposibilitatea acestuia de a aduce în atenția Parlamentului și a Guvernului, în activitatea de avizare a proiectelor de acte normative, eventualele aspecte de neconstituționalitate pe care le prezintă acele proiecte supuse avizării, misiunea constituțională a Consiliului Legislativ fiind tocmai aceea de a contribui, și în calitate de autoritate avizatoare, la o mai bună legiferare, realizată în conformitate cu principiile și dispozițiile Legii fundamentale.

16. Prin art.I pct.6 din legea criticată, se modifică art.13 alin.(1) din Legea nr.73/1993, în sensul că: *„Propunerile legislative făcute de deputați sau de senatori se înaintează Consiliului Legislativ, spre avizare, de către secretarul general al Camerei în care au fost depuse, în termen de 15 zile lucrătoare, iar proiectele de lege inițiate de Guvern sau proiectele de ordonanțe ori de hotărâri cu caracter normativ ale Guvernului, de secretând general al acestuia ”.* Astfel, prin intervenția asupra alin.(1) al art.13 din Legea nr.73/1993 se prevede un termen de 15 zile lucrătoare în interiorul căruia propunerile legislative ale deputaților sau senatorilor pot fi transmise spre avizare către Consiliul Legislativ, de către secretarul general al Camerei în care au fost depuse, fără însă a se stabili momentul de la care începe să curgă acest termen. Din această perspectivă, norma este neclară oferind posibilitatea mai multor interpretări ale momentului de la care ar începe să curgă termenul de 15 zile lucrătoare, respectiv momentul înregistrării la Camera la care au fost depuse, momentul prezentării în Biroul permanent al Camerei respective, momentul transmiterii spre avizare și pentru raport la comisiile parlamentare sau momentul primirii avizelor și a raportului comisiilor cu amendamente admise. Totodată, deși norma criticată în cele două teze ale sale pare a conține, în principal, dispoziții referitoare la competența sesizării Consiliului Legislativ, atât în ipoteza exercitării inițiativelor legislative ale senatorilor și deputaților, cât și în ipoteza exercitării inițiativei legislative a Guvernului, atașarea unui termen noimei de competență, în modalitatea în care norma este redactată, generează neclaritate în ceea ce privește termenul în care secretarul general al Guvernului își poate exercita această competență. Astfel, este neclar dacă termenul de 15 zile lucrătoare se aplică ambelor teze sau, în ceea ce privește termenul în care secretarul general al Guvernului trebuie să își exercite această atribuție, norma criticată nu reprezintă o abrogare ulterioară implicită a unor norme preexistente și, în consecință, rămân incidente termenele fixate prin art.24 din Regulamentul privind procedurile, la nivelul Guvernului, pentru elaborarea, avizarea și prezentarea proiectelor de documente de politici publice, a proiectelor de acte normative, precum și a altor documente, în vederea adoptării/aprobării, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.561/2009. În același timp, având în vedere caracterul incomplet al noimei, care nu prevede un termen de supunere spre avizare a proiectelor de acte normative ce urmează să fie adoptate de Guvern, era necesar ca termenele care implică sesizarea Consiliului Legislativ să fie prevăzute la nivelul unor acte cu forță juridică primară.

17. Potrivit art.I pct.11 din legea criticată, după art.18 din Legea nr.73/1993, se introduc patru noi articole art.18¹-18⁴. La art.18³ alin.(4) se prevede că: *„Pentru funcțiile de șef serviciu, șef birou și consilier este necesară o vechime de cel puțin 5 ani în specialitatea funcției. Pentru funcția de expert este necesară o vechime de cel puțin 3 ani în specialitatea funcției, iar pentru funcția de consultant nu este necesară vechime în specialitate”.* Această dispoziție nu este corelată cu dispozițiile capitolului III al Legii nr.296/2023 privind unele măsuri fiscal-bugetare pentru asigurarea sustenabilității financiare a României pe termen lung, care la art.XVIII abrogă prevederile art.63 alin.(1), ale art.390 alin.(1) lit.h) din Ordonanța de urgență

a Guvernului nr.57/2019 privind Codul administrativ, cu modificările și completările ulterioare, precum și pct.8 de la lit.B de la pct.I din anexa nr.5 la același act normativ. Totodată, potrivit art.LXXVI alin.(4) din Legea nr.296/2023, „*Curtea Constituțională, Curtea de Conturi, Avocatul Poporului, Administrația Prezidențială, Autoritatea Electorală Permanentă, Consiliul Economic și Social, Consiliul Legislativ nu aplică prevederile din capitolul III - Măsuri pentru disciplina economico-financiară, cu excepția art.XXIV, XXVI și XXVII.*” Așadar, Consiliul Legislativ nu este obligat să elibereze personalul din funcția publică de șef birou și nici să desființeze funcția publică de șef birou ori structurile organizatorice care funcționează ca birouri. Cu toate acestea, ca soluție legislativă nouă, ulterioară celei stabilite prin Legea nr.296/2023 adoptată prin angajarea răspunderii Guvernului, introducerea cerinței vechimii de 5 ani în specialitatea funcției pentru ocuparea funcției de șef birou lipsește norma de claritate și previzibilitate. Astfel, dispoziția criticată permite atât interpretarea potrivit căreia la nivelul Consiliului Legislativ este permisă înființarea de noi astfel de funcții, cât și interpretarea potrivit căreia noua cerință ar fi incidentă doar pentru persoanele care ar dori să ocupe funcțiile existente în eventualitatea vacanței acestora. De asemenea, în ceea ce privește personalul care în prezent ocupă aceste funcții, nu este clar dacă cerința vechimii de cel puțin 5 ani în specialitatea funcției este sau nu aplicabilă, legea dedusă controlului de constituționalitate neprevăzând soluții legislative pentru situația acestora, în cazul în care prin noua reglementare ar fi afectate raporturi sau situații juridice născute sub vechea reglementare, și care ar fi menținute chiar și după modificarea regulamentului de organizare și funcționare a Consiliului Legislativ, în sensul normelor tranzitorii prevăzute la art.II din legea criticată. Dintr-o altă perspectivă, se arată că prin intervențiile aduse de legea criticată prin art.I pct.5 cu referire la art.11 din Legea nr.73/1993, pct.10 cu referire la art.18, pct.12 cu referire la art.19 și pct.13 cu referire la art.20 din Legea nr.73/1993 reiese faptul că intenția legiuitorului a fost cea a eliminării funcției de consilier din categoria funcțiilor specifice Consiliului Legislativ. Cu toate acestea, art.18³ alin.(4) enumeră această funcție alături de funcția de șef birou în privința condițiilor de vechime, aspect ce vine în contradicție cu intervențiile anterior menționate. O astfel de contradicție determină o lipsă de previzibilitate și claritate a legii și contravine standardelor art.1 alin.(5) din Constituție, în dimensiunea sa referitoare la calitatea legii, așa cum acestea au fost dezvoltate în jurisprudența Curții Constituționale.

18. La același pct.11 al art.I din legea criticată, art.18⁴ alin.(2) nou-introdus în Legea nr.73/1993 stabilește următoarele: „*Concursul sau examenul constă în 3 probe, respectiv selecția dosarelor de înscriere, proba scrisă și interviul. În raport de specificul funcției, concursul poate să cuprindă și probe suplimentare eliminatorii*”. Sintagma „*în raport de specificul funcției, concursul poate să cuprindă și probe suplimentare eliminatorii*”, prin generalitatea sa, este incompatibilă cu cerințele reglementării statutului funcționarului public, în general, și ale statutului funcționarului public parlamentar, în special, cerințe dezvoltate printr-o jurisprudență constantă de către instanța constituțională, atât în ceea ce privește calitatea legii, cât și în ceea ce privește caracterul legii. Această dispoziție este neclară, imprecisă, fiind lipsită de orice criteriu și competență pentru stabilirea unor probe suplimentare. O astfel de manieră de reglementare lasă loc arbitrarului, cu încălcarea standardelor de calitate a normei, contrar principiului legalității consacrat de art.1 alin.(5) din Constituție, sens în care se invocă Deciziile Curții Constituționale nr.106 din 27 februarie 2014, nr.183 din 2 aprilie 2014 și nr.51 din 16 februarie 2016. În plus, sunt nesocotite prevederile art.8 alin.(4) și ale art.36 alin.(1) din Legea nr.24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, prevederi referitoare la forma și estetica exprimării și la redactarea într-un limbaj și stil juridic specific normativ, concis, sobru, clar și precis. Norma criticată contravine nu doar art.1 alin.(5), ci și art.73 alin.(3) lit.j) din Constituție, dat fiind că aspectele esențiale privind nașterea raporturilor de serviciu ale funcționarilor publici – inclusiv nașterea raporturilor de serviciu a personalului din cadrul Consiliului Legislativ căruia i se vor aplica dispozițiile Legii nr.7/2006 privind statutul funcționarului public parlamentar – trebuie să fie reglementate la nivelul legii organice, o eventuală „probă suplimentară eliminatorie” ca etapă distinctă a concursului sau examenului reprezentând un aspect esențial ce nu poate fi lăsat la latitudinea unei reglementări ordinare și, cu atât mai puțin, a uneia infralegale. Dintr-o altă perspectivă, norma care permite stabilirea unor probe suplimentare fără criteriile prevăzute de lege, printr-un act administrativ, poate genera o aplicare arbitrară, lipsită de transparentă și poate crea premisele instituirii unor tratamente diferențiate, contrar art.16 alin.(1) și (2) din Constituție. Prin Decizia nr.317 din 21 mai 2019, paragraful 22, Curtea a reținut că, referindu-se la statutul polițistului, în jurisprudența sa constantă, a statuat că polițistul este funcționar public civil, cu statut special, potrivit art.1 alin.(1) din Legea nr.360/2002 privind Statutul polițistului, și că, în conformitate cu art.2 alin.(1) din aceeași lege, polițistul este învestit cu exercițiul autorității publice. În considerarea acestor prevederi legale, statutul său juridic cunoaște elemente derogatorii de la dispozițiile generale ce reglementează raporturile de muncă, respectiv

Legea nr.53/2003 – Codul muncii. Astfel, polițistul este subiect al unui raport de serviciu, raport care ia naștere, se execută și încetează în condiții speciale. De aceea, aspectele esențiale ce vizează cele trei elemente ale raporturilor de serviciu se referă în mod intrinsec la statutul polițistului, statut care este reglementat prin lege organică, potrivit art.73 alin.(3) lit.j) din Constituție, respectiv Legea nr.360/2002.

19. La art.I pct.16 din legea supusă controlului de constituționalitate, cu referire la art.23 alin.(3) din Legea nr.73/1993, se prevede că „*Funcționarii publici din cadrul Consiliului sunt cercetați, pentru abaterile disciplinare săvârșite, de Comisia de disciplină a Consiliului Legislativ, iar sancțiunile se aplică de președintele Consiliului Legislativ, în condițiile legii*”. Sintagma „*în condițiile legii*” din cuprinsul noului art.23 alin.(3) din Legea nr.73/1993 este însă una neclară, lipsind norma de previzibilitate. Astfel, noua soluție legislativă stabilește la art.I pct.18 cu referire la art.25 din Legea nr.73/1993 că prevederile Legii nr.7/2006 se aplică în mod corespunzător personalului Consiliului Legislativ și membrilor acestuia. Potrivit art.97 din Legea nr.7/2006, „*Prezenta lege se completează în mod corespunzător cu prevederile Legii nr.188/1999 privind Statutul funcționarilor publici, republicată, cu modificările și completările ulterioare, cu cele ale Legii nr.7/2004 privind Codul de conduită a funcționarilor publici, republicată, cu cele ale Legii nr.19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, cu modificările și completările ulterioare, precum și cu orice alte dispoziții legale, în măsura în care nu contravin prezentei legi*.” Or, prevederile Legii nr.188/1999 cu care dispozițiile Legii nr.7/2006 se întregeau în materie disciplinară, sunt în prezent abrogate prin dispozițiile art.597 alin.(2) lit.b) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.57/2019 privind Codul administrativ. În prezent, regimul general al răspunderii disciplinare a funcționarilor publici este prevăzut de Codul administrativ, iar Legea nr.7/2006 cuprinde norme cu caracter special referitoare la răspunderea disciplinară și nu mai conține trimiteri exprese la regimul general al răspunderii disciplinare al funcționarilor publici. În aceste condiții, sunt neclare normele aplicabile, care este sensul sintagmei „*în condițiile legii*” din cuprinsul noului art.23 alin.(3) din Legea nr.73/1993, respectiv în ce măsură normele speciale aplicabile funcționarilor publici parlamentari și implicit personalului Consiliului Legislativ, dar și Comisiei de disciplină a Consiliului Legislativ, se completează cu dispozițiile din Codul administrativ (inclusiv cu cele ale anexei nr.7 a acestuia, care stabilește *Normele privind modul de constituire, organizare și funcționare a comisiilor de disciplină, precum și componența, atribuțiile, modul de sesizare și procedura disciplinară*), în lipsa unei mențiuni exprese în legea criticată. Se susține, așadar, că sintagma folosită, precum și lipsa de previzibilitate a normei criticate sunt susceptibile de a crea confuzie asupra legii aplicabile nu numai în privința sancțiunii ce poate fi aplicată de președintele Consiliului Legislativ, ci chiar în privința procedurii aplicabile în materie disciplinară personalului Consiliului, precum și regulilor după care ar urma să se constituie, să se organizeze și să funcționeze Comisia de disciplină a Consiliului Legislativ, la care face referire art.23 alin.(3) din Legea nr.73/1993.

20. La art.I pct.18 din legea supusă controlului de constituționalitate, cu referire la art.25 din Legea nr.73/1993, se stabilește că „*Prevederile Legii nr.7/2006, republicată, cu modificările și completările ulterioare, se aplică în mod corespunzător personalului Consiliului Legislativ - organ consultativ de specialitate al Parlamentului - și membrilor acestuia*”. Prin această dispoziție, dar și prin intervențiile aduse prin legea supusă controlului de constituționalitate și păstrarea unor dispoziții din Legea nr.73/1993 referitoare la personalul Consiliului Legislativ, este creat un regim juridic neclar al acestuia. Astfel, în unele privințe, inclusiv în privința instituirii unor pensii de serviciu, se urmărește asimilarea statutului acestuia cu statutul funcționarilor publici parlamentari, în vreme ce referitor la alte aspecte subzistă norme speciale prevăzute în Legea nr.73/1993, iar aplicabilitatea dispozițiilor generale din Codul administrativ referitoare la categoria funcționarilor publici, în general, rămâne neclară, aspect ce contravine art.1 alin.(5) din Legea fundamentală, cu afectarea rolului constituțional al Consiliului Legislativ. Caracterul incoerent al dispozițiilor legii criticate și trimiterea la aplicarea „*în mod corespunzător*” a Legii nr.7/2006 creează confuzie și dat fiind că Legea nr.73/1993 cuprinde dispoziții referitoare la funcții de demnitate publică, funcționari publici, personal contractual, nefiind stabilite dispozițiile care se aplică fiecărei categorii în parte. În absența acestor clarificări, soluția legislativă nu este corelată nici cu normele de la art.I pct.10 și 12, în care se regăsesc referiri atât la demnitari, cât și la funcționari publici și personal contractual și nici cu prevederile Legii nr.7/2006 ce are în vedere funcționarii publici parlamentari și, prin extensie parțială sau asimilare, personalul contractual, fără a se referi, însă, la funcțiile de demnitate publică. Simpla utilizare a sintagmei „*se aplică în mod corespunzător*” reprezintă o preluare ca atare a art.94 alin.(2) din Legea nr.7/2006, paralelism expres interzis de art.16 alin.(1) din Legea nr.24/2000, și nu clarifică, fără echivoc, intenția legiuitorului cu privire la acordarea de drepturi și, corelativ, stabilirea de obligații în raport cu aplicarea statutului funcționarului parlamentar.

21. Potrivit art. I pct. 19 din legea criticată, greșit numerotat ca pct. 18, la art. 27 din Legea nr. 73/1993, după alin. (2) se introduce un nou alineat, alin. (3), cu următorul cuprins: „(3) *Normativele de cheltuieli referitoare la acțiunile de protocol și dotarea cu autoturisme se stabilesc prin ordin al președintelui Consiliului Legislativ, cu încadrarea în bugetul propriu aprobat cu această destinație.*” Normativele de cheltuieli pentru instituțiile publice și autoritățile publice privind acțiunile de protocol și dotarea cu autoturisme sunt stabilite de Ordonanța Guvernului nr. 80/2001 privind stabilirea unor normative de cheltuieli pentru autoritățile administrației publice și instituțiile publice. Acest act normativ stabilește regulile aplicabile tuturor autorităților și instituțiilor publice, indiferent de sistemul de finanțare și de subordonare, inclusiv activităților finanțate integral din venituri proprii, înființate pe lângă instituțiile publice, în acord cu regulile constituționale prevăzute de art. 137 alin. (1) potrivit căruia „*Formarea, administrarea, întrebuințarea și controlul resurselor financiare ale statului, ale unităților administrativ-teritoriale și ale instituțiilor publice sunt reglementate prin lege*”. Sintagma „*sunt reglementate prin lege*” trebuie interpretată în sensul în care aceasta nu se referă doar la lege ca act al Parlamentului, ci include și actele normative cu valoare de lege – ordonanțe și ordonanțe de urgență ale Guvernului –, similar raționamentului Curții Constituționale exprimat prin Decizia nr. 5 din 14 iulie 1992, referitor la sintagma „*se stabilesc numai prin lege*” folosită de art. 139 alin. (1) din Constituție cu privire la impozite, taxe și alte contribuții, rațiunea fiind identică. Alin. (1) al art. 137 din Constituție consacră atât principiul legalității în materia finanțelor publice, cât și structura tripartită formală a bugetelor publice (stat, unități administrativ-teritoriale și instituții publice). Totodată, enumerând etapele care descriu și delimitează sfera activității financiare publice, respectiv formarea, administrarea, întrebuințarea și controlul resurselor financiare, legiuitorul constituant a urmărit supunerea lor principiului legalității. Între acestea, întrebuințarea resurselor financiare publice include, printre altele și efectuarea cheltuielilor publice, inclusiv angajarea acestora prin emiterea sau încheierea de acte juridice (angajamente legale voluntare). Or, câtă vreme art. 1 din Ordonanța Guvernului nr. 80/2001 limitează expres și explicit reglementarea prin normative proprii, instituirea unor reguli prin legea criticată, care derogă implicit de la norma generală, încalcă normele de tehnică legislativă prevăzute de Legea nr. 24/2000 și creează un regim distinct, diferit de standardele reglementate pentru întregul sistem public. Potrivit art. 63 din Legea nr. 24/2000, pentru instituirea unei norme derogatorii se va folosi formula „*prin derogare de la...*”, urmată de menționarea reglementării de la care se derogă, iar derogarea se poate face numai printr-un act normativ de nivel cel puțin egal cu cel al reglementării de bază. În acest sens, se invocă Decizia nr. 633 din 8 octombrie 2015, prin care Curtea Constituțională a reținut că veniturile publice și sursa lor, cheltuielile publice și destinația lor, precum și corelațiile dintre acestea reprezintă esența finanțelor publice, iar caracterul echivoc al normei criticate și lipsa exactității soluției legislative alese prin raportare la corelarea cu reglementarea existentă în materia normativelor de cheltuieli sunt de natură să contravină art. 1 alin. (5) prin raportare la art. 137 alin. (1) din Constituție.

22. În conformitate cu dispozițiile art. 16 alin. (2) din Legea nr. 47/1992, sesizarea a fost transmisă președinților celor două Camere ale Parlamentului și Guvernului pentru a formula punctele lor de vedere asupra sesizării de neconstituționalitate.

23. **Președintele Camerei Deputaților** apreciază că obiecția de neconstituționalitate este neîntemeiată.

24. În acest sens, arată că, în considerarea dispozițiilor art. 79 alin. (2) din Constituție, legiuitorul ordinar a adoptat Legea nr. 73/1993, republicată, cu completările ulterioare. Aceasta cuprinde dispoziții privind înființarea, organizarea și funcționarea Consiliului Legislativ, menite să asigure îndeplinirea de către această instituție fundamentală a rolului său constituțional de organ consultativ de specialitate al Parlamentului, care avizează proiectele de acte normative în vederea sistematizării, unificării și coordonării întregii legislații și ține evidența oficială a legislației României, potrivit art. 79 alin. (1) din Legea fundamentală. Legea supusă controlului de constituționalitate se încadrează, potrivit obiectului său de reglementare, în domeniul prevăzut de art. 79 alin. (2) din Constituție. Chiar dacă, prin conținutul lor normativ, primate izolat, anumite dispoziții din cuprinsul legii criticate ar putea fi interpretate ca reglementând în domeniul statutului funcționarilor publici, domeniu reglementat de art. 73 alin. (3) lit. j) din Legea fundamentală, aceste dispoziții concurează la asigurarea premiselor îndeplinirii de către Consiliul Legislativ a rolului său constituțional, subsumându-se, așadar, domeniului prevăzut de art. 79 alin. (2) din Constituție. Prin urmare, nu se poate reține incidența art. 75 alin. (4) și (5) din Constituție, referitoare la întoarcerea legii la Camera Deputaților.

25. Propunerea legislativă în cauză a fost prezentată în Biroul permanent al Camerei Deputaților la data de 8 februarie 2023 și au fost transmise solicitările de avizare Consiliului Economic și Social și Consiliului Legislativ, precum și solicitarea punctului de vedere, precum și a fișei financiare Guvernului.

Consiliul Legislativ și Consiliul Economic și Social au avizat favorabil propunerea legislativă. Drept urmare, în data de 6 martie 2023 aceasta a fost prezentată Biroului permanent al Camerei Deputaților, care a decis trimiterea pentru examinarea pe fond a inițiativei legislative Comisiei juridice, de disciplină și imunități, stabilindu-se totodată și termenele pentru depunerea amendamentelor și prezentarea raportului. Inițiativa legislativă a fost înaintată spre avizare Comisiei pentru drepturile omului, culte și problemele minorităților naționale, Comisiei pentru administrație publică și amenajarea teritoriului și Comisiei pentru muncă și protecție socială, care au și înaintat avizele favorabile la data de 22 martie 2023. Comisia sesizată pentru examinare pe fond, respectiv Comisia juridică, de disciplină și imunități a înaintat, la data de 4 aprilie 2023, raportul prin care, în calitate de organism de lucru al Camerei Deputaților, a propus plenului Camerei Deputaților adoptarea Propunerii legislative privind modificarea și completarea Legii nr.73/1993, cu amendamente admise și un amendament respins. În cadrul primei părți a ședinței plenare a Camerei Deputaților din data de 12 aprilie 2023 („Dezbateri asupra problemelor înscrise pe ordinea de zi”), au avut loc dezbaterile generale, precum și dezbaterile pe articole, raportul Comisiei sesizate în fond fiind însoțit de amendamente admise și respinse în cadrul organismului de lucru. Finalizându-se dezbaterile generale, președintele de ședință a menționat: „Trecem la dezbaterile pe articole. Dacă la titlu există obiecții sau comentarii? Nu. Adoptat. Dacă de la nr.crt.1 la nr.crt.10 există obiecții sau comentarii? Nu. Adoptate. De la 21 la 25? [...] Vă rog să vă pregătiți cartelele. Amendamente respinse, număr de ordine 1, singurul amendament respins. Vot, vă rog. Cu 55 de voturi pentru, 95 contra, 14 abțineri, amendamentul este respins. Propunerea rămâne la votul final.” Cea de-a doua parte a ședinței plenare a Camerei Deputaților din data de 12 aprilie 2023 a fost dedicată votului final. La punctul 7 al Listei de vot final a figurat Pl-x 36/2023 – Propunerea legislativă privind modificarea și completarea Legii nr.73/1993 pentru înființarea, organizarea și funcționarea Consiliului Legislativ, iar propunerea de adoptare a Comisiei sesizate în fond a obținut 120 de voturi pentru, 69 de voturi contra, 62 de abțineri, 0 nu au votat. Fiind încadrată în categoria legilor organice, propunerea legislativă nu a întrunit numărul necesar de voturi pentru a fi adoptată, respectiv jumătate plus un vot din numărul total al deputaților, drept pentru care la aceeași dată, respectiv 12 aprilie 2023, inițiativa legislativă a fost înaintată Senatului spre dezbateri, în calitate de Cameră decizională, menționându-se expres în adresa Camerei Deputaților: „Vă comunic că, în ședința Camerei Deputaților din data de 12 aprilie 2023, propunerea legislativă a fost supusă votului potrivit art.76 alin.(1) din Constituția României, republicată și nu a întrunit numărul necesar de voturi pentru a fi adoptată”. Ca urmare a acestui fapt, Senatului i-a fost comunicată respingerea propunerii legislative în cauză, ca urmare a faptului că nu a întrunit numărul necesar de voturi, respectiv majoritatea absolută, pentru a fi adoptată.

26. Din punctul de vedere al dreptului constituțional, se subliniază că nu există instituția juridică a „respingerii”, ci doar a „adoptării”: art.67, art.73 alin.(1), 75 alin.(2) din Constituție. Respingerea este doar un fapt juridic intervenit ca urmare a absenței adoptării. Chiar și în situația în care, de exemplu, o comisie propune plenului respingerea unei inițiative legislative, plenul Camerei Deputaților se pronunță asupra adoptării propunerii de respingere. În consecință, Senatului i s-a transmis faptul juridic al respingerii prin comunicarea instituției juridice a neîntrunirii numărului necesar de voturi pentru a fi adoptată. Mai mult decât atât, ca manieră de exprimare a votului, nici în cazul ordonanțelor Guvernului nu se supune votului „respingerea”, ci adoptarea propunerii de respingere a ordonanței/ordonanței de urgență a Guvernului. Astfel, fiind comunicată respingerea propunerii legislative celeilalte Camere, se aplică Decizia nr.269 din 16 martie 2010, prin care Curtea Constituțională a statuat că nu se poate susține încălcarea principiului bicameralismului, de vreme ce prima Cameră sesizată și-a exprimat votul, în sensul respingerii proiectului de lege, iar Camera decizională a aprobat-o, cu unele amendamente ce aparțin competenței sale sub aspectul votului definitiv.

27. Ulterior, propunerea legislativă în cauză, împreună cu adresa Camerei Deputaților, a fost înregistrată la Senat în data de 13 aprilie 2023. În data de 18 aprilie 2023, Biroul permanent al Senatului a trimis propunerea legislativă comisiei sesizate în fond, respectiv Comisiei juridice, de numiri, disciplină, imunități și validări, stabilindu-se totodată termenele pentru depunerea amendamentelor și a raportului. De asemenea, a fost trimis spre avizare Comisiei pentru administrație publică, Comisiei pentru drepturile omului, egalitate de șanse, culte și minorități și Comisiei pentru muncă, familie și protecție socială. În data 1 noiembrie 2023, Comisia sesizată cu examinarea pe fond, respectiv Comisia juridică, de numiri, disciplină, imunități și validări, a înaintat raportul prin care, în calitate de organism de lucru al Senatului, a propus plenului admiterea Propunerii legislative privind modificarea și completarea Legii nr.73/1993 pentru înființarea, organizarea și funcționarea Consiliului Legislativ, cu amendamente admise. De asemenea, în acest raport se precizează următoarele: „Camera Deputaților a respins propunerea legislativă, având în

vedere că nu s-a întrunit numărul necesar de voturi în vederea adoptării unei legi organice”. Prin urmare, Camera Deputaților a transmis faptul respingerii prin comunicarea instituției juridice a neîntrunirii numărului necesar de voturi pentru ca propunerea legislativă în cauză să fie adoptată, aspect confirmat și de raportul organismului de lucru al Senatului, respectiv al Comisiei juridice, de numiri, disciplină, imunități și validări. Plenul Senatului a dezbătut și a adoptat Propunerea legislativă privind modificarea și completarea Legii nr.73/1993 pentru înființarea, organizarea și funcționarea Consiliului Legislativ în cadrul ședințelor din data de 6 noiembrie 2023.

28. Potrivit Deciziei Curții Constituționale nr.269 din 16 martie 2010, prin care se reține că nu a fost încălcat principiul bicameralismului, de vreme ce prima Cameră sesizată și-a exprimat votul, în sensul respingerii proiectului de lege, Senatul, constatând respingerea propunerii legislative de către Camera Deputaților, fapt menționat în raportul comisiei de fond, a înaintat legea adoptată decizional Președintelui României în vederea promulgării.

29. Se mai arată că, examinând conținutul rapoartelor depuse de către comisiile sesizate în fond ale celor două Camere, se constată că soluțiile prezentate de cele două comisii în cadrul procedurilor separat desfășurate în cadrul celor două Camere sunt aproape identice. De aici se desprinde concluzia că aceleași amendamente care au fost depuse la Camera Deputaților au fost dezbătute și votate în cadrul procedurii dezbaterii pe articole în plenul Camerei Deputaților au fost dezbătute și votate și în cadrul plenului Senatului, rezultând forma finală adoptată de Parlament. Chiar dacă propunerea legislativă în ansamblul ei a fost respinsă de Camera Deputaților, textele propunerii legislative adoptate decizional de Senat au fost adoptate în cadrul dezbaterii pe articole în cadrul Camerei Deputaților. Prin urmare, în materia conținutului articolelor legii deduse controlului instanței de contencios constituțional, Camera Deputaților a fost de acord, chiar dacă în ansamblu a respins propunerea legislativă. Mai mult decât atât, depunându-se și adoptându-se aceleași amendamente în procedura desfășurată la Senat, și acesta a fost de acord cu textele adoptate în cadrul dezbaterii pe articole desfășurate la Camera Deputaților. Având în vedere prevederile art.75 alin.(4) din Constituție, se arată că ambele Camere au fost de acord cu privire la textele legii adoptate și, prin urmare, nu se impunea în niciun fel întoarcerea propunerii legislative la Camera Deputaților, iar Senatul a adoptat-o definitiv. Potrivit art.61 alin.(1) din Legea fundamentală, Parlamentul este „*organul reprezentativ suprem al poporului român și unica autoritate legiuitoare a țării*”, iar competența de legiferare a acestuia cu privire la un anumit domeniu nu poate fi limitată dacă legea adoptată respectă exigențele Legii fundamentale.

30. În cauză sunt îndeplinite cele două condiții ale încălcării principiului bicameralismului, respectiv existența unor deosebiri majore de conținut juridic între formele adoptate de cele două Camere ale Parlamentului, pe de o parte și, pe de altă parte, existența unei configurații semnificativ diferite între formele adoptate de cele două Camere, statuate de Curtea Constituțională prin Decizia nr.1237 din 6 octombrie 2010. Cât privește configurația legii, se constată că nu există nicio deosebire majoră între textele articolelor adoptate de Camera Deputaților în procedura dezbaterii pe articole (chiar dacă propunerea în ansamblu a fost respinsă la votul final) și forma adoptată definitiv de Senat. Totodată, modificările și completările formulate atât în Camera Deputaților, cât și în cadrul Senatului s-au raportat, astfel cum statuează Curtea Constituțională prin Decizia nr.472 din 22 aprilie 2008, și la forma avută în vedere de către inițiatorii propunerii legislative. Se mai invocă, în acest sens, Decizia Curții Constituționale nr.1093 din 15 octombrie 2008, potrivit căreia, în dezbaterea unei inițiative legislative, Camerele au un drept propriu de decizie asupra acesteia, judecătorul constituant reținând considerente care sprijină constituționalitatea legii criticate, din perspectiva procedurii legislative urmate, întrucât ambele Camere ale Parlamentului s-au exprimat cu privire la același proiect de lege, potrivit competențelor și cu respectarea regulamentelor parlamentare. Astfel, legea criticată a parcurs în mod corect, complet, regulamentar și constituțional întreaga procedură impusă de procesul legislativ.

31. Potrivit jurisprudenței sale, Curtea Constituțională analizează conceptul de bicameralism funcțional, referitor la întoarcerea unei legi organice atunci când Camera de reflecție adoptă un text care intră în competența decizională a celeilalte Camere, și apreciază că acesta comportă anumite situații excepționale atunci când o lege cuprinde dispoziții pentru care Camera Deputaților este Cameră decizională, dar și texte pentru care Senatul este Cameră decizională. În această situație, Curtea Constituțională a stabilit că legea trebuie tratată ca un tot unitar, situație în care se apreciază care dintre cele două Camere are rol preponderent (majoritar) de primă Cameră sesizată (a se vedea Decizia nr.681 din 6 noiembrie 2018, paragraful 207). *Per a contrario sensu*, în materia Legii privind modificarea și completarea Legii nr.73/1993 pentru înființarea, organizarea și funcționarea Consiliului Legislativ, care cuprinde atât texte care intră în competența decizională a Senatului, cât și texte care ar intra în competența

decizională a Camerei Deputaților, se impune să se constate și care dintre Camere are rol preponderent (majoritar) de Cameră decizională. Astfel, analizând conținutul legii criticate, aceasta privește în mod preponderent, majoritar organizarea și funcționarea Consiliului Legislativ, care intră în competența decizională a Senatului. Această analiză are rolul ca o lege adoptată de Parlament să răspundă cerințelor de celeritate, coerență și coeziune, limitându-se astfel riscul de disipare a efortului parlamentar și de fragmentare a legii. De asemenea, chiar dacă legea în ansamblul său a fost respinsă de Camera Deputaților prin neîntrunirea majorității absolute a voturilor, a existat totuși un acord al Camerei Deputaților, în cadrul dezbaterii și al votului dat pe articole, potrivit stenogramei ședinței din 12 aprilie 2023. În cazul dedus judecății Curții Constituționale, nesocotirea votului acordat pe articole ar echivala cu golirea de conținut procedural al efortului parlamentar. Dacă s-ar goli de importanță dezbaterile și votul acordat pe articole, atunci ne-am putea imagina că dezbaterile și votul pe articole ar trebui efectuate numai după exprimarea votului în ansamblu (final) și, dacă inițiativa trece de votul în ansamblu, atunci s-ar exprima și votul pe articole. Din contră, votul dat pe articole urmat de respingerea inițiativei la votul în ansamblu (final) permite celeilalte Camere să cunoască acordul primei Camere privind articolele conținute și să decidă definitiv, altminteri s-ar crea un blocaj legislativ și cea de-a doua Cameră ar fi în imposibilitatea de a se pronunța. Astfel, conform art.75 alin.(4) din Legea fundamentală, dacă în cadrul procesului de legiferare, prima Cameră sesizată adoptă o prevedere care, potrivit obiectului său de reglementare, intră, în temeiul art.75 alin.(1) din Constituție, în competența sa decizională, prevederea este definitiv adoptată dacă și a doua Cameră „este de acord”. În privința Legii privind modificarea și completarea Legii nr.73/1993 pentru înființarea, organizarea și funcționarea Consiliului Legislativ, Senatul a cunoscut acordul Camerei Deputaților pe textele care au compus varianta finală a actului normativ. În sprijinul acestei concluzii stă și interpretarea sintagmei „decide definitiv” pe care o acordă Curtea Constituțională, în sensul că aceasta nu exclude, ci, dimpotrivă, presupune ca proiectul sau propunerea legislativă adoptat/adoptată de prima Cameră sesizată să fie dezbătut/dezbătută în Camera decizională (Decizia nr.681 din 6 noiembrie 2018, paragraful 218), interpretare care presupune ca textele, în speța dedusă judecății, adoptate de Senat să fi fost dezbătute de Camera Deputaților, ceea ce s-a întâmplat în cadrul dezbaterii și votului acordat pe articole, cum s-a arătat mai sus.

32. În concluzie, argumentele autorului sesizării privind pretinsa încălcare a art.61 alin.(1) cu referire la art.75 alin.(1), (3)-(5) și prin raportare la art.73 alin.(3) lit.j) din Constituție sunt nefondate, motiv pentru care președintele Camerei Deputaților solicită respingerea acestora.

33. Cu privire la motivele de neconstituționalitate intrinsecă, referitor la pretinsa încălcare a art.1 alin.(5) și a art.79 din Constituție, ca urmare a propunerii de abrogare a art.2 alin.(1) lit.e) din actul normativ de bază, se arată că atribuția prevăzută la această literă este diferită de atribuția de avizare prevăzută la lit.a) a aceluiași articol. În exercitarea atribuției de avizare a proiectelor de acte normative, Consiliul Legislativ analizează, printre altele, inclusiv concordanța reglementării propuse cu Constituția, potrivit art.3 alin.(3) lit.a) din legea sa de organizare și funcționare. Verificarea acestei concordanțe vizează însă numai proiectele de legi, propunerile legislative și proiectele de ordonanțe și de hotărâri cu caracter normativ ale Guvernului, în vederea supunerii lor spre legiferare sau adoptare, după caz. Odată adoptate și intrate în fondul activ al legislației, legile, ordonanțele de urgență, ordonanțele simple și hotărârile Guvernului se bucură de o prezumție de constituționalitate, respectiv de legalitate, numai Curtea Constituțională, respectiv instanța de contencios administrativ putând constata eventuala neconstituționalitate, respectiv nelegalitate a acestora. Introducerea atribuției de la art.2 alin.(1) lit.e) în actul normativ de bază a fost impusă de necesitatea respectării dispozițiilor art.154 alin.(2) din Constituție [art.150 alin.(2) înainte de revizuirea din anul 2003], potrivit căreia „*Consiliul Legislativ, în termen de 12 luni de la data intrării în vigoare a legii sale de organizare, va examina conformitatea legislației cu prezenta Constituție și va face Parlamentului sau, după caz, Guvernului, propuneri corespunzătoare*”. Prin urmare, dispoziția legală a căreia abrogare se propune nu poate fi interpretată decât în concordanță cu dispoziția constituțională cu caracter tranzitoriu menționată, respectiv în sensul că atribuția reglementată constă în verificarea conformității legislației anterioare datei de 8 decembrie 1991, data intrării în vigoare a Constituției din 1991. Așadar, interpretarea autorului sesizării potrivit căreia respectiva atribuție se referă inclusiv la verificarea de către Consiliul Legislativ a constituționalității legislației ulterioare datei de 8 decembrie 1991 este contrară atât dispozițiilor constituționale ale art.154 alin.(2), cât și celor ale art.79 alin.(1), referitoare la rolul Consiliului Legislativ. Mai mult, atribuind Consiliului Legislativ rolul de garant al supremației Constituției, rol consacrat doar Curții Constituționale, această interpretare ar fi contrară și dispozițiilor art.142 alin.(1) din Legea fundamentală. De asemenea, activitatea de avizare este o activitate distinctă în exercitarea căreia Consiliul Legislativ are posibilitatea de a semna, prin avizele emise, neconcordanța cu Legea fundamentală a soluțiilor legislative

preconizate. Întrucât activitatea de verificare a conformității legislației preconstituționale cu dispozițiile Legii fundamentale a fost îndeplinită, norma în discuție a căzut în desuetudine și este justificată eliminarea acesteia din fondul activ al legislației.

34. Referitor la criticile privind încălcarea art.1 alin.(5) din Constituție, cu afectarea rolului constituțional al Consiliului Legislativ prevăzut de art.79 din Constituție, se arată că intervenția asupra alin.(1) al art.13 din Legea nr.73/1993 prin care se prevede un termen de 15 zile lucrătoare în interiorul căruia propunerile legislative ale deputaților sau senatorilor pot fi transmise spre avizare către Consiliul Legislativ, se apreciază că norma nu este lipsită de previzibilitate, așa cum susține autorul obiecției, din economia textului rezultând că momentul de la care începe să curgă termenul este data înregistrării la Camera la care au fost depuse. De asemenea, întrucât, spre deosebire de propunerile legislative care sunt transmise spre avizare Consiliului Legislativ de către o altă persoană decât inițiatorul, respectiv de către secretarul general al Camerei la care au fost depuse, în cazul proiectelor de legi transmiterea se face direct de către Guvern, prin intermediul secretarului general al Guvernului, astfel încât nu s-ar justifica reglementarea unui termen de transmitere și în acest caz. În acest sens, se invocă Decizia Curții Constituționale nr.655 din 15 decembrie 2022 referitoare la previzibilitatea legii. Termenul prevăzut de alin.(1) al art.13 din Legea nr.73/1993 este în deplină concordanță cu prevederile art.92 din Regulamentul Camerei Deputaților. Prin urmare, este evident că termenul de 15 zile lucrătoare se aplică numai propunerilor legislative formulate de deputați sau de senatori, neputându-se aplica proiectelor de acte normative inițiate de către Guvern, întrucât acest termen nu evidențiază urgența, necorelându-se cu prevederile art.25 lit.a) teza a doua și lit.b) din Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului Legislativ, potrivit cărora avizul Consiliului Legislativ se emite în termen de 2 zile în cazul proiectelor de legi cu procedură de urgență și de 24 de ore în cazul proiectelor de ordonanțe de urgență.

35. Referitor la lipsa de corelare a noiei propuse la art.18³ alin.(4) cu dispozițiile capitolului III al Legii nr.296/2023 privind unele măsuri fiscal-bugetare pentru asigurarea sustenabilității financiare a României pe termen lung, critica este nefondată, întrucât, potrivit art.LXXVI alin.(4) din aceeași lege, Consiliul Legislativ este exceptat de la aplicarea capitolului III din respectiva lege. În ceea ce privește neclaritatea dacă dispozițiile referitoare la vechimea în specialitatea funcțiilor se aplică și persoanelor care ocupă în prezent respectivele funcții, este evident că, în lipsa unei prevederi exprese care să dispună altfel, normele propuse se aplică numai pentru viitor.

36. Referitor la lipsa de previzibilitate a art.18⁴ alin.(2) nou-introdus, cu referire la sintagma „*în raport de specificul funcției, concursul poate să cuprindă și probe suplimentare eliminatorii*”, se arată că dezvoltarea acestor norme ar fi excedat obiectului de reglementare al Legii nr.73/1993, aspectele menționate putând fi, eventual, reglementate într-o lege specială privind statutul funcționarilor publici din Consiliul Legislativ.

37. Referitor la pretinsa lipsă de claritate a art.23 alin.(3), prin folosirea sintagmei „*în condițiile legii*”, este evident că legea avută în vedere nu poate fi decât Legea nr.7/2006 privind statutul funcționarului public parlamentar, republicată, cu modificările și completările ulterioare, lege ale cărei dispoziții în materie disciplinară sunt aplicabile și personalul Consiliului Legislativ, potrivit art.94 alin.(2) din aceasta. Totodată, întrucât Legea nr.7/2006 reprezintă legea specială în materia răspunderii disciplinare față de Codul administrativ, dispozițiile speciale aplicabile funcționarilor publici parlamentari și, implicit, personalului Consiliului Legislativ, se completează cu dispozițiile generale în materie, cuprinse în respectivul Cod, chiar dacă legea specială nu conține o normă expresă de trimitere la legea generală.

38. În ceea ce privește critica potrivit căreia, prin norma prevăzută la art.25 din Legea nr.73/1993, cu referire la sintagma „*în mod corespunzător*”, precum și prin intervențiile aduse prin legea supusă controlului de constituționalitate și păstrarea unor dispoziții din Legea nr.73/1993 referitoare la personalul Consiliului Legislativ, este creat un regim juridic neclar al acestuia, președintele Camerei Deputaților apreciază că aceasta este, de asemenea, neîntemeiată. Astfel, menținerea unor norme referitoare la personalul Consiliului Legislativ în cuprinsul Legii nr.73/1993 este justificată de necesitatea reglementării organizării și funcționării Consiliului Legislativ, astfel încât acesta să își poată îndeplini rolul său constituțional, acela de organ de specialitate al Parlamentului. În materia statutului personalului Consiliului Legislativ, Legea nr.73/1993 constituie legea specială în raport cu Legea nr.7/2006, care este legea generală aplicabilă în materia statutului menționat. În jurisprudența sa, Curtea Constituțională a reținut că principiile egalității și al nediscriminării presupun ca, la situații egale, tratamentul juridic să fie egal, după cum la situații care se deosebesc în mod obiectiv și rezonabil, tratamentul juridic corespunzător să fie diferit. Personalul Consiliului Legislativ se află, prin specificul activității acestei instituții, într-o situație diferită față de ceilalți funcționari publici, impunându-se ca în cazul acestora legea să prevadă atât condiții de studii și

de vechime pentru ocuparea funcției, cât și interdicții suplimentare față de cele impuse celorlalți funcționari publici, diferențierea de tratament fiind astfel justificată. Referitor la afirmația autorului sesizării potrivit căreia prin prezentul demers legislativ se urmărește asimilarea statutului personalului Consiliului Legislativ cu statutul funcționarilor publici parlamentari în privința instituirii unor pensii de serviciu, se menționează că această asimilare s-a realizat prin adoptarea Legii nr.7/2006, și nu prin legea supusă controlului [a se vedea art.90 alin.(1) din forma inițială a legii]. Referitor la pretinsa lipsă de claritate a art.25 din Legea nr.73/1993 prin folosirea *sintagmei „în mod corespunzător”*, se arată că, dimpotrivă, această sintagmă clarifică norma, având rolul de a face legea aplicabilă și în cazul personalului Consiliului Legislativ, fiind evident că nu toate dispozițiile Legii nr.7/2006 se pot aplica întocmai.

39. Referitor presupusa încălcare a art.1 alin.(5) prin raportare la art.137 alin.(1) din Constituție ca urmare a introducerii alin.(3) în cuprinsul art.27 din actul normativ de bază, se arată că o normă similară se regăsește în art.1 alin.(5) din Ordonanța Guvernului nr.80/2001 privind stabilirea unor normative de cheltuieli pentru autoritățile administrației publice și instituțiile publice, aplicabilă bugetelor Administrației Prezidențiale, Senatului României, Camerei Deputaților, Curții de Conturi, Avocatului Poporului, Secretariatului General al Guvernului, instituțiilor din domeniul apărării, ordinii publice și securității naționale, precum și ale autorităților de reglementare. Prin propunerea legislativă nu s-au adus modificări asupra legilor care reglementează în domeniul formării, administrării, întrebuintării și controlului resurselor financiare ale statului, respectiv Legea nr.500/2002 privind finanțele publice, Legea nr.273/2006 privind finanțele publice locale ori Legea responsabilității fiscal-bugetare nr.69/2010, la care se face referire în norma constituțională pretins încălcată.

40. **Președintele Senatului și Guvernul** nu au comunicat, până la data pronunțării prezentei decizii, punctul lor de vedere asupra obiecției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând obiecția de neconstituționalitate, punctul de vedere al președintelui Camerei Deputaților, raportul întocmit de judecătorul-raportor, dispozițiile legii criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr.47/1992, reține următoarele:

41. **Obiectul controlului de constituționalitate**, astfel cum este menționat în sesizarea Curții Constituționale, îl constituie dispozițiile Legii privind modificarea și completarea Legii nr.73/1993 pentru înființarea, organizarea și funcționarea Consiliului Legislativ, lege adoptată de Senat, în calitate de Cameră decizională, la data de 6 noiembrie 2023. Analizând susținerile autorului obiecției de neconstituționalitate, rezultă că acesta critică din punct de vedere extrinsec Legea privind modificarea și completarea Legii nr.73/1993 pentru înființarea, organizarea și funcționarea Consiliului Legislativ, în ansamblul său, precum și din punct de vedere intrinsec dispozițiile art.I pct.1 [cu referire la art.2 alin.(1) lit.e)], art.I pct.6 [cu referire la art.13 alin.(1)], art.I pct.11 [cu referire la art.18¹-18⁴], art.I pct.16 [cu referire la art.23 alin.(3)], art.I pct.18 [cu referire la art.25] și art.I pct.19 (dintr-o evidentă eroare materială, numerotat tot pct.18) [cu referire la art.27 alin.(3)] din aceasta, dispoziții care au următorul cuprins:

„Art.I – Legea nr.73/1993 pentru înființarea, organizarea și funcționarea Consiliului Legislativ, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.1122 din 29 noiembrie 2004, cu completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. La articolul 2 alineatul (1), literele e), i) și j) se abrogă.

[...]

6. La articolul 13, alineatul (1) se modifică și va avea următorul cuprins:

«Art.13. - (1) Propunerile legislative făcute de deputați sau de senatori se înaintează Consiliului Legislativ, spre avizare, de către secretarul general al Camerei în care au fost depuse, în termen de 15 zile lucrătoare, iar proiectele de lege inițiate de Guvern sau proiectele de ordonanțe ori de hotărâri cu caracter normativ ale Guvernului, de secretarul general al acestuia.»

[...]

11. După articolul 18 se introduc patru noi articole, art.18¹-18⁴, cu următorul cuprins:

«Art.18¹. - Pot fi numite în funcțiile de președinte al Consiliului Legislativ și de președinte de secție persoane care au cetățenia română și domiciliul în țară, pregătire juridică superioară, precum și o bună reputație profesională și morală, cu o vechime în activitatea juridică de cel puțin 15 ani.

Art.18². - Pot fi numite în funcția de secretar general persoanele care au cetățenia română și domiciliul în țară, studii universitare absolvite cu diplomă de master sau echivalentă, conform prevederilor art.57 alin.(2) din Legea învățământului superior nr.199/2023, cu modificările ulterioare, în domeniul administrației publice, management sau în specialitatea studiilor necesare ocupării funcției publice, au

absolvit programele de formare specializată pentru ocuparea unei funcții publice corespunzătoare categoriei înalților funcționari publici, organizate de Institutul Național de Administrație, și au o vechime de cel puțin 8 ani în specialitatea funcției.

Art. 18³. - (1) Pot fi numite în funcțiile de șef de sector și director persoane care au cetățenia română și domiciliul în țară, studii universitare de licență în specialitatea funcției, studii universitare absolvite cu diplomă de master sau echivalentă, conform prevederilor art.57 alin.(2) din Legea nr.199/2023, cu modificările ulterioare, în domeniul administrației publice, management sau în specialitatea studiilor necesare ocupării funcției publice, precum și o vechime de cel puțin 7 ani în specialitatea funcției. Funcția de șef de sector este funcție publică specifică de conducere, echivalentă funcției publice de director.

(2) Poate fi numită în funcția de auditor intern persoana care îndeplinește condițiile de numire prevăzute de Legea nr.672/2002 privind auditul public intern, republicată, cu modificările și completările ulterioare, cu o vechime de cel puțin 5 ani în specialitatea funcției.

(3) Pot fi numite în celelalte funcții publice de conducere și de execuție din cadrul Consiliului Legislativ persoanele care îndeplinesc condițiile de numire în funcție prevăzute de Legea nr.7/2006 privind statutul funcționarului public parlamentar, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

(4) Pentru funcțiile de șef serviciu, șef birou și consilier este necesară o vechime de cel puțin 5 ani în specialitatea funcției. Pentru funcția de expert este necesară o vechime de cel puțin 3 ani în specialitatea funcției, iar pentru funcția de consultant nu este necesară vechime în specialitate.

(5) Pentru numirea în funcția de șef sector cu atribuții în activitățile de avizare a proiectelor de acte normative, a republicărilor și rectificărilor actelor normative, precum și de ținere a evidenței oficiale a legislației României sunt necesare studii universitare de licență în domeniul juridic, precum și studii universitare în domeniul administrației publice, management sau juridic, absolvite cu diplomă de master sau echivalentă, conform prevederilor art.57 alin.(2) din Legea nr.199/2023, cu modificările ulterioare. Pentru numirea în funcțiile de consilier, expert și consultant cu atribuții în activitățile de avizare a proiectelor de acte normative, a republicărilor și rectificărilor actelor normative, precum și de ținere a evidenței oficiale a legislației României sunt necesare studii universitare în domeniul juridic, absolvite cu diplomă de licență.

Art. 18⁴. - (1) Funcțiile publice se ocupă prin concurs sau examen, după caz.

(2) Concursul sau examenul constă în 3 probe, respectiv selecția dosarelor de înscriere, proba scrisă și interviul. În raport de specificul funcției, concursul poate să cuprindă și probe suplimentare eliminatorii.

(3) În vederea desfășurării concursului sau examenului, președintele Consiliului Legislativ numește prin ordin o comisie de concurs și o comisie de soluționare a contestațiilor. »

[...]

16. La articolul 23, alineatul (3) se modifică și va avea următorul cuprins:

«(3) Funcționarii publici din cadrul Consiliului sunt cercetați, pentru abaterile disciplinare săvârșite, de Comisia de disciplină a Consiliului Legislativ, iar sancțiunile se aplică de președintele Consiliului Legislativ, în condițiile legii.»

[...]

18. Articolul 25 se modifică și va avea următorul cuprins:

«Art.25.- Prevederile Legii nr.7/2006, republicată, cu modificările și completările ulterioare, se aplică în mod corespunzător personalului Consiliului Legislativ - organ consultativ de specialitate al Parlamentului - și membrilor acestuia.»

18. La articolul 27, după alineatul (2) se introduce un nou alineat, alin.(3), cu următorul cuprins:

«(3) Normativele de cheltuieli referitoare la acțiunile de protocol și dotarea cu autoturisme se stabilesc prin ordin al președintelui Consiliului Legislativ, cu încadrarea în bugetul propriu aprobat cu această destinație.»

42. În motivarea obiecției de neconstituționalitate se susține că prevederile criticate contravin dispozițiilor constituționale ale art.1 alin.(5) privind obligația respectării Constituției, a supremației sale și a legilor, ale art.16 alin.(1) și (2) privind egalitatea în drepturi, ale art.61 alin.(2) privind rolul Parlamentului, ale art.75 alin.(1) și (3)-(5) privind sesizarea Camerelor, prin raportare la art.73 alin.(3) lit.j) privind reglementarea numai prin lege organică a statutului funcționarilor publici, ale art.79 privind Consiliul Legislativ, precum și ale art.137 alin.(1) privind reglementarea prin lege a formării, administrării, întrebuințării și controlului resurselor financiare ale statului.

(1) Admisibilitatea obiecției de neconstituționalitate

43. Analizând admisibilitatea obiecției de neconstituționalitate, Curtea reține că are obligația verificării îndeplinirii condițiilor de admisibilitate a obiecției de neconstituționalitate, prevăzute de art.146 lit.a) teza întâi din Constituție și de art.15 alin.(2) din Legea nr.47/1992, care trebuie realizate sub aspectul titularului dreptului de sesizare, al termenului în care acesta este îndrituit să sesizeze instanța constituțională, precum și al obiectului controlului de constituționalitate. În jurisprudența sa, Curtea a statuat că primele două condiții se referă la regularitatea sesizării instanței constituționale, din perspectiva legalei sale sesizări, iar cea de-a treia vizează stabilirea sferei sale de competență, astfel încât urmează a fi cercetate în ordine, constatarea neîndeplinirii uneia având efecte dirimante și făcând inutilă analiza celorlalte condiții (a se vedea, în acest sens, Decizia nr.334 din 10 mai 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.455 din 31 mai 2018, paragraful 27).

44. Sub aspectul titularului dreptului de sesizare, Curtea constată că obiecția de neconstituționalitate îndeplinește condiția de admisibilitate prevăzută de art.146 lit.a) teza întâi din Constituție, fiind formulată de Președintele României, care are dreptul de a sesiza Curtea Constituțională pentru exercitarea controlului de constituționalitate *a priori*.

45. Sub aspectul termenului de sesizare, Curtea reține că sesizarea de neconstituționalitate a fost depusă la Curtea Constituțională la data de 28 noiembrie 2023. Legea privind modificarea și completarea Legii nr.73/1993 pentru înființarea, organizarea și funcționarea Consiliului Legislativ a fost adoptată în procedură generală de Senat, în calitate de Cameră decizională, la data de 6 noiembrie 2023, a fost depusă la secretarul general al Senatului pentru exercitarea dreptului de sesizare asupra constituționalității sale, apoi a fost trimisă la promulgare la data de 13 noiembrie 2023. În temeiul art.146 lit.a) teza întâi din Legea fundamentală, Curtea Constituțională se pronunță asupra constituționalității legilor înainte de promulgarea acestora, care, potrivit art.77 alin.(1) teza a doua din Constituție, se face în termen de cel mult 20 de zile de la primirea legii adoptate de Parlament. Ținând cont de dispozițiile art.77 alin.(1) teza a doua din Constituție și având în vedere că legea care formează obiectul controlului de constituționalitate a fost trimisă la promulgare la data de 13 noiembrie 2023, se constată că obiecția de neconstituționalitate a fost formulată în interiorul termenului de promulgare de 20 de zile, astfel că aceasta este admisibilă sub aspectul respectării termenului în care poate fi sesizată instanța de control constituțional.

46. Sub aspectul obiectului sesizării, Curtea constată că acesta vizează o lege nepromulgată, și anume Legea privind modificarea și completarea Legii nr.73/1993 pentru înființarea, organizarea și funcționarea Consiliului Legislativ, adoptată de Senat, în calitate de Cameră decizională, la data 6 noiembrie 2023.

47. Prin urmare, Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art.146 lit.a) din Constituție, precum și ale art.1, 10, 15 și 18 din Legea nr.47/1992, republicată, să soluționeze obiecția de neconstituționalitate.

(1) Analiza obiecției de neconstituționalitate

48. Analizând obiecția de neconstituționalitate, Curtea reține, referitor la critica de neconstituționalitate extrinsecă privind ordinea de sesizare a Camerelor Parlamentului, prin raportare la art.61 alin.(2), art.73 alin.(3) lit.j) și art.75 alin.(1) și (3)-(5) din Constituție, că parcursul legislativ al legii criticate a fost următorul: propunerea legislativă a fost înregistrată la Camera Deputaților, fiind prezentată în Biroul permanent al Camerei Deputaților în data de 8 februarie 2023 și înregistrată cu numărul PL-x nr.36/2023; ulterior transmiterii pentru obținerea avizelor cerute de lege și solicitării fișei financiare de la Guvern, Consiliul Legislativ a transmis, în data de 14 februarie 2023, avizul cu privire la propunerea legislativă, iar în data de 20 februarie 2023 a fost primit și avizul Consiliului Economic și Social; în urma avizării și primirii raportului favorabil de la comisia de fond (Comisia juridică, de disciplină și imunități) propunerea legislativă a fost înscrisă pe ordinea de zi a Camerei Deputaților; potrivit stenogramei ședinței Camerei Deputaților din data de 12 aprilie 2023, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea a II-a, nr.56 din 4 mai 2023, referitor la Propunerea legislativă PL-x nr.36/2023 a avut loc prezentarea raportului Comisiei juridice, de disciplină și imunități, au avut loc dezbaterile generale, precum și dezbaterile pe articole, raportul comisiei sesizate în fond fiind însoțit de amendamente admise și un amendament respins. După dezbaterile generale, președintele de ședință a menționat: „Domnul Vasile-Daniel Suci: Trecem la dezbaterile pe articole. Dacă la titlu există obiecții sau comentarii? Nu. Adoptat. Dacă de la nr.crt. 1 la nr.crt. 10 există obiecții sau comentarii? Nu. Adoptate. Dacă de la 11 la 20 există obiecții sau comentarii? Nu. Adoptate. De la 21 la 25? Doamna Vicol (...) Domnul Vasile-Daniel Suci: Vă rog să vă pregătiți cartelele. Amendamente respinse, număr de ordine 1, singurul amendament respins. Vot, vă rog. Cu 55 de voturi pentru, 95 contra, 14 abțineri, amendamentul este respins. Propunerea rămâne la votul final.”; la votul final, nu a fost întrunită majoritatea necesară adoptării unei legi organice (minimum 166 de voturi pentru din

numărul total al celor 330 de deputați). Astfel cum reiese din stenograma ședinței, „Cu 120 de voturi pentru, 69 contra și 62 de abțineri, propunerea legislativă nu a întrunit numărul necesar de voturi. Se va întoarce la comisii.”, iar potrivit mențiunii din fișa legii, votul final de adoptare a fost realizat fără „majoritate calificată a unei legi organice”, propunerea legislativă fiind transmisă Senatului în data de 12 aprilie 2023. Propunerea legislativă a fost înregistrată la Senat în data de 13 aprilie 2023 cu numărul B235, iar în data de 18 aprilie 2023 cu numărul L208, în fișa legii fiind realizată mențiunea „Senatul este Cameră decizională”; în data de 6 noiembrie 2023, după primirea avizelor și a raportului de la comisia de fond, propunerea legislativă a fost înscrisă pe ordinea de zi a Senatului și a fost adoptată cu 83 de voturi pentru, 24 împotriva și 0 abțineri, fiind întrunită majoritatea necesară adoptării unei legi organice.

49. Obiectul de reglementare al legii criticate îl constituie modificarea și completarea Legii nr.73/1993, legea organică a Consiliului Legislativ care, potrivit art.79 alin.(1) din Constituție, este organ consultativ de specialitate al Parlamentului, ce avizează proiectele de acte normative în vederea sistematizării, unificării și coordonării întregii legislații și ține evidența oficială a legislației României. Așa cum este precizat în expunerea de motive, propunerea legislativă de modificare și completare a Legii nr.73/1993 pentru înființarea, organizarea și funcționarea Consiliului Legislativ are ca obiect limitarea numărului de mandate pentru conducerea Consiliului Legislativ, dezvoltarea carierei personalului de altă specialitate decât cea juridică prin asigurarea accesului la funcția de consilier, restructurarea departamentelor din cadrul Consiliului, abrogarea unor prevederi legale devenite caduce, precum și armonizarea unor norme juridice cu legislația-cadru aplicabilă și cu decizii recente ale Curții Constituționale. Dispozițiile art.I pct.1-9 din legea criticată [cu referire la art.2, 8, 9, 11, 13 și 15 din Legea nr.73/1993] se referă la organizarea și funcționarea Consiliului Legislativ, dispozițiile art.I pct.10-17 [cu referire la art.18-23 din Legea nr.73/1993] privesc condițiile de numire, regimul incompatibilităților, regimul răspunderii disciplinare, iar dispozițiile art.I pct.18 [cu referire la art.25 din Legea nr.73/1993] stabilesc aplicarea în mod corespunzător a normelor din Legea nr.7/2006 privind statutul funcționarului public parlamentar, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.345 din 25 mai 2009, personalului din cadrul Consiliului Legislativ. Art.I pct.19, din eroare numerotat tot pct.18, se referă la normele de cheltuieli care se stabilesc prin ordin al președintelui Consiliului Legislativ.

50. Sub aspectul competenței constituționale de adoptare a legilor, Curtea reține că propunerea legislativă care vizează organizarea și funcționarea Consiliului Legislativ, autoritate constituțională prevăzută de art.79 din Legea fundamentală, se supune spre dezbatere și adoptare Camerei Deputaților ca primă Cameră sesizată, Senatul fiind Cameră decizională, în conformitate cu dispozițiile art.75 alin.(1) teza întâi din Constituție. Propunerea legislativă conține și reglementări referitoare la statutul funcționarilor publici, iar, în conformitate cu dispozițiile art.73 alin.(3) lit.j) din Constituție, pentru aceste prevederi, Senatul este primă Cameră sesizată, Camera Deputaților fiind Cameră decizională, potrivit regulii stabilite de art.75 alin.(1) teza finală din Constituție. Potrivit art.75 alin.(3) din Constituție, „După adoptare sau respingere de către prima Cameră sesizată, proiectul sau propunerea legislativă se trimite celeilalte Camere care va decide definitiv”, iar, în conformitate cu art.75 alin.(4) din Constituție, „În cazul în care prima Cameră sesizată adoptă o prevedere care, potrivit alineatului (1), intră în competența sa decizională, prevederea este definitiv adoptată dacă și cea de-a doua Cameră este de acord. În caz contrar, numai pentru prevederea respectivă, legea se întoarce la prima Cameră sesizată, care va decide definitiv în procedură de urgență”. De asemenea, potrivit alin.(5) al aceluiași articol, „Dispozițiile alineatului (4) referitoare la întoarcerea legii se aplică în mod corespunzător și în cazul în care Camera decizională adoptă o prevedere pentru care competența decizională aparține primei Camere”.

51. Referitor la principiul bicameralismului, în jurisprudența sa, Curtea a stabilit două criterii esențiale pentru a se determina cazurile în care, prin procedura parlamentară, se încalcă principiul bicameralismului: pe de o parte, existența unor deosebiri majore de conținut juridic între formele adoptate de cele două Camere ale Parlamentului și, pe de altă parte, existența unei configurații semnificativ diferite între formele adoptate de cele două Camere ale Parlamentului. Întrunirea cumulativă a celor două criterii este de natură să afecteze principiul care guvernează activitatea de legiferare a Parlamentului, plasând pe o poziție privilegiată Camera decizională, cu eliminarea, în fapt, a primei Camere sesizate din procesul legislativ (Decizia nr.413 din 14 aprilie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.291 din 4 mai 2010, Decizia nr.1.533 din 28 noiembrie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.905 din 20 decembrie 2011, sau Decizia nr.89 din 28 februarie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.260 din 13 aprilie 2017, paragraful 54). Stabilind limitele principiului bicameralismului, Curtea a apreciat că aplicarea acestui principiu nu poate avea ca efect deturnarea rolului de Cameră de reflecție a primei Camere sesizate. Este de netăgăduit că principiul bicameralismului presupune atât

conlucrarea celor două Camere în procesul de elaborare a legilor, cât și obligația acestora de a-și exprima prin vot poziția cu privire la adoptarea legilor (Decizia nr.1 din 11 ianuarie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.53 din 23 ianuarie 2012, Decizia nr.89 din 28 februarie 2017, precitată, paragraful 55). Bicameralismul nu înseamnă ca ambele Camere să se pronunțe asupra unei soluții legislative identice. Art.75 alin.(3) din Constituție, folosind sintagma „decide definitiv” cu privire la Camera decizională, nu exclude, ci, dimpotrivă, presupune ca proiectul sau propunerea legislativă adoptat/adoptată de prima Cameră sesizată să fie dezbătut/dezbătută în Camera decizională, unde i se pot aduce modificări și completări. Curtea a subliniat că, în acest caz, Camera decizională nu poate însă modifica substanțial obiectul de reglementare și configurația inițiativei legislative, cu consecința deturnării de la finalitatea urmărită de inițiator (Decizia nr.624 din 26 octombrie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.937 din 22 noiembrie 2016, sau Decizia nr.89 din 28 februarie 2017, paragraful 56). Așa fiind, modificările și completările pe care Camera decizională le aduce asupra propunerii legislative adoptate de prima Cameră sesizată trebuie să se raporteze la materia avută în vedere de inițiator și la forma în care a fost reglementată de prima Cameră. Legea este, cu aportul specific al fiecărei Camere, opera întregului Parlament, drept care autoritatea legiuitoare trebuie să respecte principiile constituționale în virtutea cărora o lege nu poate fi adoptată de către o singură Cameră (Decizia nr.1.029 din 8 octombrie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.720 din 23 octombrie 2008, Decizia nr.3 din 15 ianuarie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.71 din 29 ianuarie 2014, Decizia nr.355 din 25 iunie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.509 din 8 iulie 2014, paragraful 38, Decizia nr.624 din 26 octombrie 2016, precitată, paragraful 39, Decizia nr.765 din 14 decembrie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.134 din 21 februarie 2017, paragraful 29, sau Decizia nr.62 din 7 februarie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.161 din 3 martie 2017, paragraful 32).

52. Prin Decizia nr.269 din 16 martie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.265 din 23 aprilie 2010, Curtea a reținut că, deși Senatul, în calitate de primă Cameră sesizată, a respins proiectul de lege, Camera Deputaților, în calitate de Cameră decizională, a adoptat proiectul de lege respectiv, constatând așadar că la adoptarea legii au fost respectate prevederile art.76 alin.(1) din Constituție, în sensul că votul final acordat a întrunit majoritatea necesară pentru adoptarea legilor organice. Totodată, Curtea a reținut că nu se poate susține încălcarea principiului bicameralismului, de vreme ce prima Cameră sesizată și-a exprimat votul, în sensul respingerii proiectului de lege, iar Camera decizională l-a aprobat, cu unele amendamente ce aparțin competenței sale sub aspectul votului definitiv.

53. Referitor la ordinea de sesizare a Camerelor, în jurisprudența sa, Curtea Constituțională, prin Decizia nr.467 din 2 august 2023, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.727 din 7 august 2023, a reținut că legea criticată cuprindea reglementări care impuneau ordini diferite de sesizare a celor două Camere și a stabilit că, în măsura în care Camera ce a fost aleasă/stabilită drept decizională nu aduce modificări în privința reglementărilor pentru care ar fi trebuit să fie Cameră de reflecție, legea este considerată adoptată potrivit art.75 alin.(1) din Constituție. Dacă însă această Cameră aduce modificări, atunci ea trebuie să întoarcă legea la Camera care inițial s-a comportat ca și Cameră de reflecție, pentru a decide definitiv cu privire la dispozițiile în discuție. De asemenea, prin Decizia nr.521 din 5 octombrie 2023, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.1043 din 17 noiembrie 2023, paragraful 44, Curtea a stabilit că, în virtutea autonomiei reglementare de care se bucură, Parlamentul poate stabili, în asemenea condiții, ordinea de sesizare a Camerelor, cu condiția ulterioară ca, în cazul în care Camera decizională astfel stabilită aduce modificări materiei care intră în sfera de competență decizională a primei Camere, să aibă obligația reînțoarcerii legii, numai pentru prevederea respectivă, către prima Cameră, care va decide definitiv în procedură de urgență. În acea cauză, legea a fost adoptată de Senat, în calitate de Cameră de reflecție, iar Camera Deputaților a acționat în calitate de Cameră decizională. Curtea a reținut că autoarea sesizării de neconstituționalitate din respectiva cauză nu a criticat faptul că cea de-a doua Cameră sesizată ar fi adoptat reglementări ce țineau de competența decizională a primei Camere, limitându-se strict la ordinea de sesizare a lor, dar, chiar dacă s-ar fi contestat acest lucru, critica nu ar fi fost susținută, întrucât modificările aduse de cea de-a doua Cameră au fost o reflectare a formei dezbătute de prima Cameră sesizată.

54. Aplicând aceste considerente în cauza de față, Curtea constată că Propunerea legislativă privind modificarea și completarea Legii nr.73/1993 pentru înființarea, organizarea și funcționarea Consiliului Legislativ – având ca principal obiect de reglementare organizarea și funcționarea Consiliului Legislativ și conținând, ca orice lege de organizare a unei instituții publice, și dispoziții referitoare la personalul Consiliului Legislativ – a fost dezbătută la prima Cameră sesizată, Camera Deputaților, potrivit

dispozițiilor art.75 alin.(1) din Constituție, însă la vot nu s-a întrunit majoritatea cerută pentru adoptarea unei legi organice, iar ulterior a fost adoptată de Senat, în calitate de Cameră decizională, cu majoritatea prevăzută de art.76 alin.(1) din Constituție pentru adoptarea unei legi organice.

55. Referitor la susținerile potrivit cărora Senatul a adus modificări de conținut unor prevederi care intrau în competența decizională a Camerei Deputaților [referitoare la statutul funcționarilor publici menționat la art.73 alin.(3) lit.j) din Constituție], și anume art.I pct.11 din legea criticată, cu referire la art.18³ alin.(1) și (5) din Legea nr.73/1993, pentru care competența decizională aparține Camerei Deputaților, situație în care aceste prevederi trebuiau întoarse la Camera Deputaților pentru a le dezbate, Curtea constată că acestea sunt neîntemeiate. Astfel, Curtea observă că, în forma depusă de inițiatorii propunerii legislative, potrivit art.I pct.11, se introduc în Legea nr.73/1993 dispozițiile art.18¹-18⁴ referitoare la condițiile de numire în funcțiile de președinte al Consiliului Legislativ și președinte de secție [art.18¹], condițiile de numire în funcția de secretar general [art.18²], condițiile de numire în funcțiile de șef de sector și director [art.18³], concursul sau examenul pentru ocuparea funcțiilor publice [art.18⁴]. Din analiza comparativă a formei legii dezbătute de Camera Deputaților și a formei adoptate de Senat, rezultă că nu există modificări de conținut juridic între aceste două forme, ci la Senat au fost aduse doar modificări ce vizează trimiterea la reglementarea în vigoare a învățământului. Astfel, este adevărat că la art.I pct.11 din legea criticată, cu referire la art.18³ alin.(1) și (5) din Legea nr.73/1993, în forma dezbătută la Camera Deputaților, se folosește sintagma „*studii universitare absolvite cu diplomă de master sau echivalentă, conform prevederilor art.153 alin.(2) din Legea nr.1/2011, cu modificările ulterioare*”, iar în forma adoptată de Senat se folosește sintagma „*studii universitare absolvite cu diplomă de master sau echivalentă, conform prevederilor art.57 alin.(2) din Legea nr.199/2023, cu modificările ulterioare*”, însă această modificare adusă de Senat nu vizează conținutul juridic al soluțiilor legislative propuse de inițiatori și dezbătute atât de Camera Deputaților, cât și de Senat, ci reprezintă o corelare cu legea în vigoare la care se face trimitere.

56. Totodată, Curtea observă că, deși la Camera Deputaților, la votul final asupra propunerii legislative nu s-a întrunit majoritatea cerută de art.76 alin.(1) din Constituție pentru adoptarea unei legi organice, totuși dezbaterile generale și dezbaterile pe articole au vizat aceeași formă a propunerii legislative care apoi a fost adoptată de Senat cu majoritatea cerută de Constituție pentru adoptarea unei legi organice.

57. Având în vedere acestea și ținând cont de jurisprudența Curții Constituționale în materia principiului bicameralismului, în ipoteza în care Camera ce a fost aleasă/stabilită drept decizională – în speță, Senatul – nu aduce modificări în privința reglementărilor pentru care ar fi trebuit să fie Cameră de reflecție, legea este considerată adoptată potrivit art.75 alin.(1) din Constituție. Faptul că la prima Cameră propunerea legislativă a fost supusă votului final, dar nu a fost întrunită majoritatea necesară adoptării unei legi organice nu poate conduce la concluzia încălcării principiului bicameralismului, ipoteza din speță fiind echivalentă, din punctul de vedere al finalității respectării principiului bicameralismului, cu cea în care Camera de reflecție respinge, prin vot, propunerea legislativă, iar Camera decizională o adoptă cu respectarea prevederilor art.76 alin.(1) din Constituție, în sensul că votul final acordat a întrunit majoritatea necesară pentru adoptarea legilor organice. Astfel, potrivit art.75 alin.(3) din Constituție, *după adoptare sau respingere de către prima Cameră sesizată*, propunerea legislativă se trimite celeilalte Camere, care va decide definitiv.

58. În concluzie, Curtea constată că nu a avut loc o încălcare a ordinii de sesizare a celor două Camere și nici a principiului bicameralismului, astfel că în procedura de adoptare a legii au fost respectate prevederile art.61 alin.(2) din Constituție, cu referire la art.75 alin.(1) și (3)-(5), prin raportare la art.73 alin.(3) lit.j) din Constituție.

59. Referitor la critica privind art.I pct.1 [cu referire la art.2 alin.(1) lit.e) din Legea nr.73/1993] prin raportare la art.1 alin.(5) și art.79 din Constituție, Curtea reține că, în esență, autorul obiecției de neconstituționalitate susține că abrogarea atribuției Consiliului Legislativ prevăzute la art.2 alin.(1) lit.e) din Legea nr.73/1993 este neconstituțională, deoarece se elimină o garanție juridică a supremației Constituției, principiu consacrat de art.1 alin.(5) din Constituție și se încalcă rolul constituțional al Consiliului Legislativ, prevăzut de art.79 din Constituție. Cu privire la aceste critici, Curtea reține că atribuția Consiliului Legislativ menționată la art.2 alin.(1) lit.e) din Legea nr.73/1993 a fost reglementată în temeiul dispozițiilor art.154 alin.(2) din Constituție [art.150 alin.(2) înainte de revizuirea Constituției din 2003], potrivit cărora „*Consiliul Legislativ, în termen de 12 luni de la data intrării în vigoare a legii sale de organizare, va examina conformitatea legislației cu prezenta Constituție și va face Parlamentului sau, după caz, Guvernului, propuneri corespunzătoare*”. Așadar, această atribuție a Consiliului Legislativ a vizat examinarea conformității actelor normative preconstituționale cu Legea fundamentală. Prin urmare, așa cum se

precizează în expunerea de motive a propunerii legislative, această dispoziție de lege „a reprezentat o dispoziție tranzitorie, în aplicarea art.154 alin.(2) din Constituție, dar care a ieșit din vigoare la 12 luni de la înființarea Consiliului Legislativ. Pe de altă parte, această atribuție, așa numita asanare legislativă, nu se mai justifică în condițiile în care Consiliul Legislativ analizează conformitatea cu legislația în vigoare și cu prevederile Constituției a proiectelor de acte normative, așadar chiar înainte ca aceste dispoziții să intre în fondul activ al legislației, prin intermediul activităților de avizare legislativă, respectiv de elaborare a studiilor pentru sistematizarea, unificarea și coordonarea legislației”.

60. Referitor la susținerea potrivit căreia eliminarea acestei atribuții echivalează cu eliminarea unei garanții juridice a supremației Constituției, Curtea reține că, potrivit Legii fundamentale, Curtea Constituțională este garantul supremației Constituției, iar, potrivit art.1 alin.(2) și art.2 alin.(1) din Legea nr.47/1992, republicată, Curtea Constituțională este unica autoritate de jurisdicție constituțională în România și autoritatea care asigură controlul constituționalității legilor.

61. Cât privește critica referitoare la imposibilitatea Consiliului Legislativ de a aduce în atenția Parlamentului și a Guvernului, în activitatea de avizare a proiectelor de acte normative, eventualele aspecte de neconstituționalitate, Curtea reține că aceasta este neîntemeiată, deoarece abrogarea atribuției Consiliului Legislativ prevăzute de art.2 alin.(1) lit.e) din Legea nr.73/1993 nu împiedică acest Consiliu ca, în cadrul atribuției de avizare a proiectelor de acte normative, prevăzute la art.2 alin.(1) lit.a) din Legea nr.73/1993, să facă mențiuni cu privire la eventuala neconstituționalitate a unor dispoziții conținute de acestea.

62. Prin urmare, abrogarea dispoziției referitoare la atribuția Consiliului Legislativ de a examina conformitatea legislației cu prevederile și principiile Constituției nu contravine rolului constituțional al Consiliului Legislativ de avizare a proiectelor de acte normative, în vederea sistematizării, unificării și coordonării întregii legislații [consacrat de art.79 din Constituție], ci dă eficiență rolului constituțional al Curții Constituționale de asigurare a supremației Constituției [consacrat de art.142 alin.(1) din Constituție].

63. Referitor la art.I pct.6 din legea criticată, prin care se modifică art.13 alin.(1) din Legea nr.73/1993 [în sensul că „*Propunerile legislative făcute de deputați sau de senatori se înaintează Consiliului Legislativ, spre avizare, de către secretarul general al Camerei în care au fost depuse, în termen de 15 zile lucrătoare, iar proiectele de lege inițiate de Guvern sau proiectele de ordonanțe ori de hotărâri cu caracter normativ ale Guvernului, de secretarul general al acestuia*”], autorul obiecției de neconstituționalitate susține, în esență, că aceste dispoziții sunt neclare, oferind posibilitatea mai multor interpretări ale momentului de la care începe să curgă termenul de 15 zile lucrătoare, respectiv momentul înregistrării la Camera la care au fost depuse, momentul prezentării în Biroul permanent al Camerei respective, momentul transmiterii spre avizare și pentru raport la comisiile parlamentare sau momentul primirii avizelor și raportului comisiilor cu amendamente admise. Totodată, se susține că textul criticat generează neclaritate în ceea ce privește termenul în care secretarul general al Guvernului își poate exercita această competență.

64. Cu privire la aceste critici, Curtea reține că, potrivit jurisprudenței sale referitoare la art.1 alin.(5) din Constituție, una dintre cerințele principiului respectării legilor vizează calitatea actelor normative (Decizia nr.1 din 10 ianuarie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.123 din 19 februarie 2014, paragraful 225). În acest sens, Curtea a constatat că, de principiu, orice act normativ trebuie să îndeplinească anumite condiții calitative, printre acestea numărându-se previzibilitatea, ceea ce presupune că acesta trebuie să fie suficient de clar și precis pentru a putea fi aplicat; astfel, formularea cu o precizie suficientă a actului normativ permite persoanelor interesate – care pot apela, la nevoie, la sfatul unui specialist – să prevadă într-o măsură rezonabilă, în circumstanțele speței, consecințele care pot rezulta dintr-un act determinat. Desigur, poate să fie dificil să se redacteze legi de o precizie totală și o anumită suplețe poate chiar să se dovedească de dorit, suplețe care nu afectează însă previzibilitatea legii (a se vedea, în acest sens, Decizia Curții Constituționale nr.903 din 6 iulie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.584 din 17 august 2010, Decizia Curții Constituționale nr.743 din 2 iunie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.579 din 16 august 2011, Decizia nr.1 din 11 ianuarie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.53 din 23 ianuarie 2012, sau Decizia nr.447 din 29 octombrie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.674 din 1 noiembrie 2013).

65. Aplicând aceste considerente la dispozițiile art.I pct.6 din legea criticată [cu referire la art.13 alin.(1) din Legea nr.73/1993], Curtea observă că textul cuprinde două ipoteze ale inițiativei legislative: ipoteza în care propunerile legislative sunt făcute de deputați sau de senatori, caz în care se înaintează Consiliului Legislativ, spre avizare, de către secretarul general al Camerei la care au fost depuse; ipoteza în care proiectele de lege sunt inițiate de Guvern (ipoteză aplicabilă și proiectelor de ordonanțe ori de

hotărâri cu caracter normativ ale Guvernului), caz în care se înaintează Consiliului Legislativ, spre avizare, de secretarul general al Guvernului.

66. Textul de lege criticat stabilește doar pentru prima ipoteză un termen în care secretarul general al Camerei la care au fost depuse propunerile legislative făcute de deputați sau de senatori le înaintează Consiliului Legislativ, spre avizare, și anume un termen de 15 zile lucrătoare, fără a preciza expres momentul de la care curge acest termen. În vederea stabilirii înțelesului norme referitoare la momentul de la care curge acest termen, Curtea observă că, aplicând metoda gramaticală de interpretare a unui text de lege, rezultă cu claritate că acest termen curge de la data înregistrării depunerii propunerii legislative de către deputați și senatori la Camera respectivă.

67. În ceea ce privește ipoteza în care secretarul general al Guvernului transmite Consiliului Legislativ, spre avizare, proiectele de lege inițiate de Guvern și proiectele de ordonanțe ori de hotărâri cu caracter normativ ale Guvernului, Curtea observă că textul de lege criticat nu face nicio referire la vreun termen. Potrivit dispozițiilor art.24 alin.(1) din Regulamentul privind procedurile, la nivelul Guvernului, pentru elaborarea, avizarea și prezentarea proiectelor de documente de politici publice, a proiectelor de acte normative, precum și a altor documente, în vederea adoptării/aprobării, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.561/2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.319 din 14 mai 2009, *„Pentru proiectele de acte normative primite la Secretariatul General al Guvernului în condițiile art.23, acesta solicită de îndată avizul Consiliului Legislativ, ce urmează să fie emis potrivit legii, în termenul solicitat de Guvern, care nu poate fi mai mic de: [...]”*

68. În final, referitor la critica potrivit căreia era necesar ca termenele care implică sesizarea Consiliului Legislativ să fie prevăzute la nivelul unor acte cu forță juridică primară, Curtea constată că aceasta nu este o critică de neconstituționalitate, deoarece intră în opțiunea legiuitorului atât stabilirea acestor termene de trimitere spre avizare a proiectelor de acte normative către Consiliul Legislativ, cât și reglementarea acestora printr-un act de reglementare primară sau de reglementare secundară.

69. Referitor la art.I pct.11 din legea criticată, prin care, după art.18 din Legea nr.73/1993, se introduc patru noi articole, art.18¹-18⁴, autorul obiecției de neconstituționalitate susține, în esență, că dispozițiile art.18³ alin.(4) [potrivit cărora *„Pentru funcțiile de șef serviciu, șef birou și consilier este necesară o vechime de cel puțin 5 ani în specialitatea funcției. Pentru funcția de expert este necesară o vechime de cel puțin 3 ani în specialitatea funcției, iar pentru funcția de consultant nu este necesară vechime în specialitate”*], nu sunt clare și previzibile, nefiind corelate cu dispozițiile din capitolul III al Legii nr.296/2023 privind unele măsuri fiscal-bugetare pentru asigurarea sustenabilității financiare a României pe termen lung, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.977 din 27 octombrie 2023, deoarece introducerea cerinței vechimii de 5 ani în specialitatea funcției pentru ocuparea funcției de șef birou lipsește norma de claritate și previzibilitate.

70. Cu privire la aceste critici, Curtea observă că dispozițiile art.XVIII din capitolul III al Legii nr.296/2023, intitulat *„Măsuri de disciplină economico-financiară. Descentralizarea unor servicii publice”* abrogă dispozițiile din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.57/2019 privind Codul administrativ, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.555 din 5 iulie 2019, dispoziții referitoare la funcția publică de șef birou din categoria funcționarilor publici de conducere. Potrivit art.LXXVI alin.(4) din Legea nr.296/2023, *„Curtea Constituțională, Curtea de Conturi, Avocatul Poporului, Administrația Prezidențială, Autoritatea Electorală Permanentă, Consiliul Economic și Social, Consiliul Legislativ nu aplică prevederile din capitolul III - Măsuri pentru disciplina economico-financiară, cu excepția art.XXIV, XXVI și XXVII”*. Atât cu privire la critica potrivit căreia nu este clar dacă cerința vechimii de cel puțin 5 ani în specialitatea funcției este sau nu aplicabilă, deoarece dispoziția criticată permite atât interpretarea potrivit căreia la nivelul Consiliului Legislativ este permisă înființarea de noi astfel de funcții, cât și interpretarea potrivit căreia noua cerință ar fi incidentă doar pentru persoanele care ar dori să ocupe funcțiile existente în eventualitatea vacantării acestora, cât și cu privire la critica potrivit căreia nu este clar dacă cerința vechimii de cel puțin 5 ani în specialitatea funcției este sau nu aplicabilă pentru personalul care în prezent ocupă aceste funcții, Curtea constată că aceste susțineri țin de interpretarea și aplicarea textelor de lege criticate. În realitate, aceste critici vizează aplicarea legii în timp în cazul intervenției unei noi reglementări, materie guvernată de principiul neretroactivității legii civile, consacrat de art.15 alin.(2) din Constituție, potrivit căruia legea produce efecte numai pentru viitor.

71. Referitor la susținerea potrivit căreia, deși intenția legiuitorului a fost aceea de a elimina funcția de consilier din categoria funcțiilor specifice Consiliului Legislativ, art.18³ alin.(4) enumeră această funcție alături de funcția de șef birou în privința condițiilor de vechime, aspect ce contravine standardelor art.1

alin.(5) din Constituție, Curtea constată că aspectele referitoare la categoriile de personal din cadrul Consiliului Legislativ țin de opțiunea legiuitorului, iar nu de constituționalitatea textelor criticate.

72. Cu privire la art.I pct.11 din legea criticată, cu referire la art.18⁴ alin.(2) din Legea nr.73/1993 [potrivit căruia „*Concursul sau examenul constă în 3 probe, respectiv selecția dosarelor de înscriere, proba scrisă și interviul. În raport de specificul funcției, concursul poate să cuprindă și probe suplimentare eliminatorii*”], autorul obiecției de neconstituționalitate susține că sintagma „*în raport de specificul funcției, concursul poate să cuprindă și probe suplimentare eliminatorii*”, prin generalitatea sa, este incompatibilă cu cerințele reglementării statutului funcționarului public, în general, și ale statutului funcționarului public parlamentar, în special, cerințe dezvoltate printr-o jurisprudență constantă a Curții Constituționale, ceea ce contravine art.1 alin.(5), art.16 alin.(1) și (2) și art.73 alin.(3) lit.j) din Constituție.

73. Referitor la această susținere, Curtea observă că, în jurisprudența sa (a se vedea, în acest sens, Decizia nr.172 din 24 martie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.315 din 25 aprilie 2016, paragraful 19), a stabilit că statutul juridic al unei categorii de personal este reprezentat de dispozițiile de lege referitoare la încheierea, executarea, modificarea, suspendarea și încetarea raportului juridic de muncă în care se află respectiva categorie. Referitor la statutul polițistului, Curtea a reținut că acesta este subiect al unui raport de serviciu, raport care ia naștere, se execută și încetează în condiții speciale și, de aceea, aspectele esențiale ce vizează cele trei elemente ale raporturilor de serviciu se referă în mod intrinsec la statutul polițistului, statut care este reglementat prin lege organică, potrivit art.73 alin.(3) lit.j) din Constituție, respectiv Legea nr.360/2002 (a se vedea, în acest sens, Decizia nr.392 din 2 iulie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.667 din 11 septembrie 2014, paragraful 17, Decizia nr.637 din 13 octombrie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.906 din 8 decembrie 2015, paragraful 24). Totodată, Curtea a reținut prin Decizia nr.172 din 24 martie 2016, precitată, paragraful 18, că, având în vedere că, potrivit dispozițiilor constituționale, statutul funcționarilor publici se reglementează prin lege organică și ținând cont de faptul că aspectele esențiale privind ocuparea posturilor de conducere vizează o modificare a raporturilor de muncă, aceste aspecte esențiale – cum sunt, spre exemplu, condițiile generale de participare la examen/concurs, condițiile de vechime necesară participării la examen/concurs, tipul probelor de examen/concurs, condițiile în care candidații sunt declarați admiși și posibilitatea de contestare – trebuie reglementate prin lege organică, urmând ca regulile specifice procedurii de ocupare a funcțiilor de conducere să fie explicate și detaliate prin ordin al ministrului de resort. De asemenea, prin Decizia nr.306 din 8 mai 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.516 din 22 iunie 2018, paragraful 22, Curtea a aplicat *mutatis mutandis* considerentele Deciziei nr.172 din 24 martie 2016 referitoare la ocuparea posturilor de execuție de către polițiști. În același sens s-a pronunțat Curtea Constituțională și referitor la statutul militarilor, prin Decizia nr.307 din 8 mai 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.579 din 9 iulie 2018. În concluzie, Curtea a statuat, cu valoare de principiu, în jurisprudența sa, că, în cazul tuturor categoriilor de personal al căror statut trebuie reglementat, potrivit Constituției, prin lege organică, aspectele esențiale referitoare la ocuparea posturilor trebuie reglementate prin lege organică, iar nu prin acte administrative cu caracter inferior legii.

74. Aplicând jurisprudența de principiu a Curții Constituționale la dispozițiile art.I pct.11 din legea criticată, cu referire la art.18⁴ alin.(2) din Legea nr.73/1993, Curtea constată că acest text are aplicabilitate generală, referindu-se la toate funcțiile publice din cadrul Consiliului Legislativ, funcții care, potrivit alin.(1) al aceluiași articol, se ocupă în mod obligatoriu prin concurs sau examen, după caz. Analizând conținutul normativ al dispozițiilor art.18¹-18⁴ din legea criticată, dispoziții nou-introduse în Legea nr.73/1993, Curtea observă că acestea cuprind aspectele esențiale privind ocuparea posturilor de funcționari publici din cadrul Consiliului Legislativ, și anume condițiile generale de participare la examen/concurs, condițiile de vechime necesară participării la examen/concurs, tipul probelor de examen/concurs și reglementarea potrivit căreia președintele Consiliului Legislativ numește prin ordin o comisie de concurs și o comisie de soluționare a contestațiilor. Referitor la tipul probelor de concurs, art.I pct.11 din legea criticată, cu referire la art.18⁴ alin.(2) din Legea nr.73/1993, stabilește că sunt 3 probe ale concursului sau examenului, respectiv selecția dosarelor, proba scrisă și interviul. Faptul că textul criticat prevede că, în funcție de specificul funcției, concursul poate să cuprindă și probe suplimentare eliminatorii nu conduce la neconstituționalitatea acestuia, prin omisiunea stabilirii unui aspect esențial al statutului funcționarilor publici, deoarece textul prevede că este vorba despre probe suplimentare eliminatorii, deci probe care, având în vedere complexitatea posturilor și specificul funcțiilor din cadrul Consiliului Legislativ, pot fi lăsate la latitudinea unei reglementări infralegale.

75. În concluzie, aspectele esențiale privind nașterea raporturilor de serviciu ale funcționarilor publici din cadrul Consiliului Legislativ (căroră li se aplică, în mod corespunzător, dispozițiile Legii nr.7/2006

privind statutul funcționarului public parlamentar) sunt reglementate la nivelul legii organice, iar, în acord cu jurisprudența de principiu a Curții Constituționale, eventualele „probe suplimentare eliminatorii” constituie reguli specifice procedurii de ocupare a posturilor funcționarilor publici care pot să fie explicate și detaliate în acte infralegale.

76. Referitor la critica privind art.I pct.16 [cu referire la art.23 alin.(3) din Legea nr.73/1993] prin raportare la art.1 alin.(5) și art.79 din Constituție, autorul obiecției de neconstituționalitate susține, în esență, că sintagma „*în condițiile legii*” este neclară, lipsind norma de previzibilitate, deoarece noua soluție legislativă stabilește la art.I pct.18, cu referire la art.25 din Legea nr.73/1993, că prevederile Legii nr.7/2006 se aplică în mod corespunzător personalului Consiliului Legislativ, iar, potrivit art.97 din Legea nr.7/2006, această din urmă lege se completează în mod corespunzător cu prevederile Legii nr.188/1999 privind Statutul funcționarilor publici, cu cele ale Legii nr.7/2004 privind Codul de conduită a funcționarilor publici, cu cele ale Legii nr.19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, precum și cu orice alte dispoziții legale, în măsura în care nu contravin Legii nr.7/2006. Or, prevederile Legii nr.188/1999 sunt în prezent abrogate prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr.57/2019 privind Codul administrativ, care stabilește regimul general al răspunderii disciplinare a funcționarilor publici, iar Legea nr.7/2006 cuprinde norme cu caracter special referitoare la răspunderea disciplinară și nu mai conține trimiteri exprese la regimul general al răspunderii disciplinare al funcționarilor publici.

77. Cu privire la aceste susțineri, Curtea reține că, în privința statutului funcționarilor publici din cadrul Consiliului Legislativ, Legea nr.73/1993 reprezintă legea specială, iar Legea nr.7/2006 reprezintă legea generală. Raportul lege generală - lege specială este guvernat de principiul general de drept *lex specialis derogat legi generali*, ceea ce înseamnă că excepțiile sunt cele prevăzute în legea specială și sunt aplicate strict în ceea ce privește situațiile expres determinate în aceasta, urmând ca legea generală – sau dreptul comun, *lato sensu* – să se aplice tuturor celorlalte cazuri. În virtutea principiului *specialia generalibus derogant*, norma specială este cea care derogă de la norma generală, iar o normă generală nu poate înlătura de la aplicare o normă specială, care este de strictă interpretare (a se vedea în acest sens și prevederile art.15 din Legea nr.24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.260 din 21 aprilie 2010, cu modificările și completările ulterioare). Având în vedere acestea, stabilirea sensului sintagmei „*în condițiile legii*” din cuprinsul noului art.23 alin.(3) din Legea nr.73/1993, respectiv în ce măsură normele speciale aplicabile funcționarilor publici parlamentari și, implicit, personalului Consiliului Legislativ, dar și Comisiei de disciplină a Consiliului Legislativ, se completează cu dispozițiile din Codul administrativ, nu reprezintă o problemă de constituționalitate, ci una de interpretare sistematică a textului criticat prin raportare la economia altor acte normative.

78. Referitor la dispozițiile art.I pct.18 din legea supusă controlului de constituționalitate, cu referire la art.25 din Legea nr.73/1993 [potrivit căruia „*Prevederile Legii nr.7/2006, republicată, cu modificările și completările ulterioare, se aplică în mod corespunzător personalului Consiliului Legislativ – organ consultativ de specialitate al Parlamentului – și membrilor acestuia*”], autorul obiecției de neconstituționalitate susține, în esență, că este creat un regim juridic neclar al personalului Consiliului Legislativ, prin trimiterea la aplicarea „*în mod corespunzător*” a Legii nr.7/2006, deoarece Legea nr.73/1993 cuprinde dispoziții referitoare la funcții de demnitate publică, funcționari publici, personal contractual, nefiind stabilite dispozițiile care se aplică fiecărei categorii în parte, ceea ce contravine prevederilor art.1 alin.(5) din Constituție.

79. Cu privire la această susținere, Curtea constată că trimiterea, în cazul personalului Consiliului Legislativ, la aplicarea „*în mod corespunzător*” a dispozițiilor Legii nr.7/2006 privind funcționarul public parlamentar este o expresie precizatoare, care ține cont tocmai de diferențele categorii de personal din cadrul Consiliului Legislativ, fără a afecta claritatea, precizia și previzibilitatea legii. Astfel, Curtea reține că un text identic a fost introdus la art.94 alin.(2) din Legea nr.7/2006, prin Legea nr.10/2023 pentru modificarea anexei nr.VIII la Legea-cadru nr.153/2017 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice și pentru modificarea și completarea Legii nr.7/2006 privind statutul funcționarului public parlamentar, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.7 din 4 ianuarie 2023, fără ca textul criticat să constituie un paralelism legislativ care să conducă la neconstituționalitatea acestuia.

80. Referitor la critica privind art.I pct.19, din eroare numerotată ca pct.18 [cu referire la art.27 alin.(3) din Legea nr.73/1993], prin raportare la art.1 alin.(5) și art.137 alin.(1) din Constituție, Curtea observă că, potrivit art.137 alin.(1) din Legea fundamentală, formarea, administrarea, întrebuințare și controlul resurselor financiare ale statului și ale instituțiilor publice „*sunt reglementate prin lege*”. Referitor la normativele de cheltuieli pentru instituțiile și autoritățile publice, regula este că acestea sunt stabilite prin

Ordonanța Guvernului nr.80/2001 privind stabilirea unor normative de cheltuieli pentru autoritățile administrației publice și instituțiile publice, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.542 din 1 septembrie 2001, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr.247/2002, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.304 din 9 mai 2002. Astfel, potrivit art.1 alin.(1) din aceasta, „Prin prezenta ordonanță se stabilesc normative de cheltuieli pentru instituțiile și autoritățile publice [...]” Prin excepție de la această regulă, art.1 alin.(5) din același act normativ prevede următoarele: „Cheltuielile de natura celor care fac obiectul prezentei ordonanțe, cuprinse în bugetele Administrației Prezidențiale, Senatului României, Camerei Deputaților, Curții de Conturi, Avocatului Poporului, Secretariatului General al Guvernului, instituțiilor din domeniul apărării, ordinii publice și securității naționale, precum și ale autorităților de reglementare se stabilesc prin normative proprii.”

81. Curtea reține că textul art.I pct.19 din legea criticată, dintr-o eroare materială numerotat ca pct.18, cu referire la introducerea art.27 alin.(3) în Legea nr.73/1993, instituie o excepție de la regula prevăzută la art.1 alin.(1) din Ordonanța Guvernului nr.80/2001, pe lângă excepțiile prevăzute la art.1 alin.(5) din același act normativ și care vizează Administrația Prezidențială, Senatul, Camera Deputaților, Curtea de Conturi, Avocatul Poporului, Secretariatul General al Guvernului, instituțiile din domeniul apărării, ordinii publice și securității naționale, precum și autoritățile de reglementare. Prin urmare, excepția de la regula stabilită la art.1 alin.(1) din Ordonanța Guvernului nr.80/2001 este prevăzută de lege, în conformitate cu dispozițiile art.137 alin.(1) din Constituție, și reprezintă opțiunea legiuitorului, iar nu o problemă de constituționalitate a textului introdus la alin.(3) al art.27 din Legea nr.73/1993.

82. Pentru considerentele arătate, în temeiul art.146 lit.a) și al art.147 alin.(4) din Constituție, precum și al art.11 alin.(1) lit.A.a), al art.15 alin.(1) și al art.18 alin.(2) din Legea nr.47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca neîntemeiată, obiecția de neconstituționalitate formulată de Președintele României și constată că Legea privind modificarea și completarea Legii nr.73/1993 pentru înființarea, organizarea și funcționarea Consiliului Legislativ, în ansamblul său, precum și dispozițiile art.I pct.1 [cu referire la art.2 alin.(1) lit.e)], art.I pct.6 [cu referire la art.13 alin.(1)], art.I pct.11 [cu referire la art.18¹-18⁴], art.I pct.16 [cu referire la art.23 alin.(3)], art.I pct.18 [cu referire la art.25] și art.I pct.19 [cu referire la art.27 alin.(3)] din aceasta sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Președintelui României și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 13 decembrie 2023.